

Utorak, 9. decembar 2008.

Svedok Reynaud Theunens

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.24 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobar dan svima. Gospođo sekretarko, molim vas da najavite predmet.

sekretarka: Dobar dan, časni Sude. Dobar dan svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko. Gospodine Theunens, dobar dan i vama. Hteo bih opet da vas podsetim da ste i dalje pod svečanom zakletvom koju ste dali na početku vašeg svedočenja. Gospodine Kay, da li ste spremni da nastavite...

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude, hvala vam.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće bi želelo da do kraja prve sednice dobije procenu koliko vam je još vremena potrebno, a to se pre svega odnosi na vas, gospodine Kay, i na vas, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT KAY: Naravno, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

svedok: Reynaud Theunens

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KAY - NASTAVAK

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Na kraju jučerašnje sednice... ne jučerašnje, one u petak... govorio sam vam o dokumentu, dokaznom predmetu Odbrane broj D1086, to je dnevni izveštaj,

ako se sećate. Sada ćemo pogledati sledeći dokument koji je sličan, a to je dokument broj 1578 po Pravilu 65 ter.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, još uvek nisam razgovarao o ovome sa sudskim službenikom, ali sam pregledao dokumente koje sam dobio, ali možda želite o tome neki drugi put da razgovaramo.

ADVOKAT KAY: Hajde da završimo ovaj deo, pa ćemo onda da govorimo o ostalim dokumentima.

SUDIJA ORIE: Ostaviću to vama da odlučite kada ćete nam skrenuti pažnju na to.

ADVOKAT KAY: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Vidite ovaj dokument, gospodine Theunens. To je još jedan dnevni izveštaj od 2. septembra 1995. godine, isti kao i onaj drugi dokument koji smo videli. To je od službe dežurstva 72. brigade, i poslat je upravi vojne policije u Zagrebu, ali i drugim ljudima. Ovo je samo geneza ovog dokumenta, dokumenta VPU-a. Na prvoj strani vidimo detalje situacija koji se tiču zločina, izveštaje šta se događalo, ko je bio umešan. Vidimo da su umešani oficiri iz splitske vojne policije kao i prva policijska stanica u određenoj opštini. Paragraf 2 je sličan izveštaj o zločinu. Hajde da pređemo na sledeću stranu, stranu 2. Vidimo da se nastavlja paragraf 2, koji se odnosi na taj incident. Imamo još jedan naslov koji je sličan prethodnom dokumentu koji smo videli krajem prošle nedelje, u dokaznom predmetu Odbrane broj D1068. Ovo je kršenje propisa Pravilnika o vojnoj disciplini. Paragraf 1 je o konkretnom incidentu. Paragraf 2 se odnosi na kninsku vojnu policiju, i da su oni bili obavestani od strane dežurnog oficira policijske stanice u Kistanju da je patrola zaustavila jedno vozilo, i da su pripadnici HV-a prenosili dobra. Poslata je patrola, uhapšen je čovek, i odveden je pred oficire kninske vojne policije. Vidimo šta je kod njega nađeno. Na strani 3 se nalazi još informacija od kninske vojne policije koje se tiču dobara, i to je bilo... ta dobra su konfiskovana. Podnesen je izveštaj o prekršaju. Paragraf 3 se odnosi na drugu patrolu kninske vojne policije koja je u redovnoj patroli u Kosovu, opština Knin, vojnik je krao dobra. Vidimo taj izveštaj. Pokrenuće se disciplinski prekršaj protiv njega. Opet vidimo naslove koji su bili i u prethodnim dokumentima. Ovo su očigredno *pro forma* naslovi, pa ako se nešto odnosi na njih, onda se to uključi pod taj naslov. Mene interesuje kome je to dostavila dežurna služba? Vidimo da se spominje odeljenje operativnog dežurstva uprave vojne policije, odakle dolazi ovaj dokument, komandant vojne oblasti. Ako pređemo na stranu 4, vidimo komandnata splitskog garnizona, broj 3, kao prethodnim izveštajima. I splitska služba za sigurnost i informacije, i ovde Pretresno veće može da vidi druge ljude kojima je to poslato. Ja ću to pročitati jednom, ali to se kasnije ponavlja u mnogim dokumentima: načelnik splitsko-dalmatinske policijske uprave, vojni sud splitske vojne oblasti, kancelarija vojnog tužioca, pomoćnik komandanta za operacije i obuku 72. bataljona vojne policije, dežurni oficir 72. bataljona vojne policije, načelnik kriminalne policije 72.

bataljona vojne policije, i arhiva. Još jednom, primetićete da iako je postojao incident u koji je bila umešana kninska vojna policija, gospodine Theunens, ova informacija iz dnevnog izveštaja nije poslata komandantu kninskog garnizona, već komandantu splitskog garnizona, po liniji izveštavanja. Da li imate neki komentar na to?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Slažem se, časni Sude. To je bio slučaj i sa dokaznim predmetom Odbrane broj D1068. Iako postoje izveštaji o incidentima u zoni odgovornosti komandanta kninskog garnizona, on se ne nalazi na listi primalaca. Ne mogu da kažem zašto nedostaje njegovo ime. Ne mogu reći da li je on obavešten na neki drugi način, ali nezavisno od pitanja podređenosti, bilo bi normalno za komandanta kninskog garnizona, ili nekog drugog komandanta garnizona u čijem području se desio incident koji zahteva intervenciju vojne policije, da na ovaj ili onaj način bude obavešten o tom incidentu, jer to utiče na njegove zadatke.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Vi ćete se setiti stvari koje sam vam rekao koje se tiču činjenice da kninski garnizon nije funkcinisao na uobičajeni način kao komanda garnizona, zbog okolnosti u to vreme, i ja sam vam rekao da je to razlog zašto ova linija izveštavanja, i podređenost vojne policije, nije bila kao što se očekivalo.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja to shvatam, časni Sude, ali ja ... čak i kada sam pregledao druge dokumente, ne vidim razlog da promenim bilo koji zaključak koji sam doneo u vezi sa ovlašćenjima generala Čermaka, koje je imao nad vojnom policijom u Kninu, kao i nad civilnom policijom.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Molim da se dokument usvoji u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarice?

sekretarka: Časni Sude, to je dokazni predmet Odbrane broj D1069.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1069 je usvojen u spis. Gospodine Theunens, mogu li da vam postavim jedno dodatno pitanje u vezi sa ovim dokumentom, kao i sa drugim dokumentima. Vidimo da je dokument poslat komandantu splitskog garnizona. Vi ste nam objasnili koja su bila ovlašćenja gospodina Čermaka, makar po vašem mišljenju. Da li bi to zbog istih funkcionalnih ovlašćeja, dokumenti koji se takođe bave stvarima unutar područja splitskog garnizona, da li bi to bio razlog zašto je to poslato komandi splitskog garnizona, i da li bi to bio jedini razlog za koji vi znate, zašto je to poslato tom komandatu garnizona?

SVEDOK THEUNENS: Upravo tako, časni Sude, kao što sam objasnio, vojna policija ovde izveštava o incidentima koji su se desili, ili koji su pretežno bili izazvani od strane članova jedinica splitske vojne oblasti i/ili su se desili u ... izvan kasarni koje su zauzele jedinice splitske vojne oblasti, i kao takvi uticali na red i disciplinu u području garnizona. I zbog toga su one poslate, po mom mišljenju ... ili su makar iz tog razloga poslate komandantu splitskog garnizona, i zbog toga bih očekivao da budu poslate komandantu kninskog garnizona, ili da informacija koja je relevantna za te komandante garnizona, da im bude prosleđena na neki drugi način.

SUDIJA ORIE: Vi razumete da ... ja pokušavam da saznam da li bi komandant splitskog garnizona bio u drugačijoj poziciji u odnosu na komandanta kninskog garnizona, u odnosu na ove incidente?

SVEDOK THEUNENS: Ja nisam video ... preformulisao to. Ja sam video nekoliko dokumenata gde se govori o tome da je komandant splitskog garnizona bio zabrinut za disciplinsku situaciju u području garnizona pre operacije Oluja. On je organizovao, na primer, redovne sastanke sa komandantima jedinica, i on je prosleđivao je zapisnike sa tih sastanaka generalu Gotovini. Takođe smo videli primer kada komandant splitskog garnizona koristi vojnu policiju kako bi mu pomogla da održi disciplinu u konkretnoj situaciji. Ja nisam video takve dokumente, a pod ti mislim, analize ili izveštaje o sastancima generala Čermaka sa komandantima jedinica, ili sa komandantima jedinica koji se nalaze u području kninskog garnizona, i nisam video da je postojala neka komunikacija, mislim, pismena komunikacija između generala Čermaka i generala Gotovine o disciplinskoj situaciji u području kninskog garnizona. To je, svakako, razlika.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude. Pogledaćemo još nekoliko ovakvih dokumenata kako bismo utvrdili obrazac, i onda ćemo pogledati neke druge relevantne dokumente, i to će pomoći Pretresnom veću. Hajde da pogledamo dokument broj 3191 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nekoliko sledećih dokumenata su potpuno isti, gospodine Theunens, kao i dnevni izveštaji. Dok se pojavljuju na ekranu, možda nam možete reći, da li ste ih pogledali kada ste pisali izveštaj, ili pre nego što ste došli na Sud, pre ispitivanja? Da li su vam poznata ova dokumenta koja vam dajem?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Sećam se da sam video neke od njih. Sada, ja ... nisam ih sistematski analizirao, ali mislim da ovo o čemu sada raspravljamo bi trebalo da bude u mom izveštaju, odnosno, da ovi izveštaji, čak iako ... mislim, izveštaji koji se bave incidentima u kninskom garnizonu a nisu poslali komandantu kninskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. To je fer sa vaše strane. Postojalo je ... postoji veliki broj ovakvih izveštaja u bazi podataka koji nisu prevedeni. Da li ste ih videli? Ja sam sada odabrao ona koja su prevedena, ali kada smo obavili pretragu, našli smo još ovakvih izveštaja. Da li ste možda videli te neprevedene izveštaje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam ... sigurno sam naišao na neke neprevedene.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ali nisam ništa preduzeo u vezi sa neprevedenim izveštajima ...

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: ... ovog tipa. Što se tiče drugih dokumenata, povremeno sam tražio prevode, a to se odnosilo na dokumente o doktrini.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da, hvala vam. Opet, ovo je dokument od službe dežurstva vojne policije, od 6. septembra 1995. godine, iz Splita. To je dnevni izveštaj za 6. septembar 1995. godine. Ovde vidimo naslov: Kriminalitet, nisu zabeleženi incidenti. Povrede odredaba Pravilnika o vojnoj disciplini. Nema potrebe da idemo u detalje, ali možemo da vidimo u prvom redu paragrafa 1 da se radi o kninskoj četi vojne policije, koja zaustavlja vozilo koje je vozio jedan vojnik, on je dolazi iz jedne kuće blizu Kninja, i odveden je u vojnu bazu. Ako pređemo na paragraf ... na stranu 2. Strana 2, paragraf 2, isti datum. Još jedan izveštaj čete kninske vojne policije o incidentu na kontrolnom punktu u koji je umešan jedan vojnik, radi se o ukradenim dobrima. Možemo da vidimo koja su to dobra, i ona su odnešena u kninsku policijsku stanicu. Tačka 3 je vojna policija Split. Ispod se nalazi spisak drugih incidenata. Ako pređemo na stranu 3, vidimo da je bila fudbalska utakmica između... u Zadru, između dva kluba, i izveštaj o tome. Pod 5, vojna policija Zadra je obezbeđivala tu utakmicu. Vidimo druge incidente koji se nalaze na spiskusu ovde navedeni. Vidimo saobraćajnu policiju, vidimo da se opet radi o četi kninske vojne policije u patroli, i da je došlo do saobraćajne nezgode. I opet, to je poslato istim ljudima. Pod brojem 3 se nalazi komandant splitskog garnizona. Ako pređemo na stranu 4, vidimo ostale osobe kojima je to poslato. Pretpostavljam da će vaš odgovor biti isti kao i prethodni odgovor.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Isti je, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, nudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarice?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1070, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1070 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, imam još 30 i nešto ovih izveštaja koji su potpuno istog formata. To su sve dnevni izveštaji. Oni nisu upućeni komandantu kninskog garnizona. Oni su poslani komandantu splitskog garnizona. Od ovih izveštaja, jedan je potpuno preveden ... dva su potpuno prevedena, a druga dva su delimično prevedena, i moj tim je to upotrebio za mene, kako bismo mogli da kompletiramo to. Ostalih 30 i nešto dokumenata se ostali neprevedeni, ali oni su važni kada se radi o izveštavanju vojne policije, kao i incidentima čete kninske vojne policije. Predlažem da se ovi dokumenti usvoje bez svedoka, ako časni Sud to dopusti, osim ako Pretresno veće ne želi da pogleda još neke incidente, i da se proslede neprevedene kopije odeljenju za prevođenje, kako bismo u dogledno vreme imali te prevode za Sud. Da li Pretresno veće odobrava ovo? Mogu da pokažem još dokumenata, ali skrećem pažnju da je priča ista.

SUDIJA ORIE: Da. Vi ste govorili o 30 i nešto dokumenata, ja sam razumeo da ih je 30. Dva su potpuno prevedena, dva su donekle prevedena, što znači da 30 i nešto u stvari 26 i nešto. Da li je to ...

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: *(preklapanje govornika)*

ADVOKAT KAY: To je cela kolekcija, časni Sude, i ne mogu da ih prebrojim dok stojim. Ali toliko ih ima otprilike, i oni su svi obeleženi. Ja sam prošao kroz svaki od njih, kao i moj tim, i situacija je potpuno ista sa svim dnevnim izveštajima, oni se šalju komandantu splitskog garnizona, a radi se o incidentima kninske čete.

SUDIJA ORIE: Da. Vi ćete razumeti da mene pre svega brine nedostatak prevoda. Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da, ja shvatam da bi oni mogli da budu obeleženi za identifikaciju dok čekamo prevod. Ali možda možemo na osnovu originala na B/H/S jeziku da dođemo do određenog dogovora *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Da. Pitao sam se da li bi stranke mogle da utvrde da su ovo slične vrste izveštaja, koje pokrivaju događaje koji su se desili na području odgovornosti komande kninskog garnizona, ali da, iako su poslani komandantu splitskog garnizona, oni nisu poslani komandi kninskog garnizona. Ako stranke mogu da se dogovore oko toga, onda mislim da ne moramo da ih sve usvojimo u spis.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Ostavljam to strankama. U suprotnom, sledićemo predlog gospodina Waespija; odnosno, izveštaji će biti obeleženi za identifikaciju, sačekaćemo prevod kako bi onda druga strana mogla da ih pregleda, i videćemo da li se zaista radi o istim dokumentima, i onda ćemo konačno da odlučimo o njihovom usvajanju u spis. Ali ako bi se stranke složile oko toga, onda ne bismo morali da prevodimo sve.

ADVOKAT KAY: Da. I uštedeli bismo sat i po, ili sat vremena sudskog vremena, a to mene najviše interesuje.

SUDIJA ORIE: Da. Pozivam stranke da izveste Pretresno veće da li je moguće napraviti dogovor.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Mnogo vam hvala. Časni Sude, nije greška Tužilaštva što je to neprevedeno ... oni se jednostavno nalaze u bazi podataka, i mi smo potrošili mnogo vremena dok smo ih pronašli.

SUDIJA ORIE: Ne svatam vašu opasku da je neko krivio Tužilaštvo što nisu preveli nešto što nisu ni nameravali da koriste. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Ja sam još u petak razgovarao sa gospodinom Waespijem o tom pitanju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Kad smo kod ovoga, postoji još nekoliko dokumenata koje treba da pogledamo u ovom kontekstu, gospodine Theunens.

ADVOKAT KAY: Hajde da, pre svega, pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D47.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je dokument od 14. avgusta 1995. godine, i verujem da vam je poznat ovaj dokument, gospodine Theunens. On se nalazi u vašem izveštaju.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, svakako, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možemo da vidimo da je to polala uprave vajne policije bataljonima vojne policije, uključujući i 72. i 73. bataljon, a radi se o izvršenju vojnih i policijskih zadataka. Spominje se naređenje od 2. avgusta, koje se završava sa 466, to smo ranije pogledali, i prošli ste kroz to sa gospodinom Mišetićem. Nema potrebe da se sada vraćamo na to. Vidimo opis, pod ovim datumom, da komandant ... načelnik uprave vojne policije, general Laušić, koji je izdao ovaj dokument, govorio o završetku operacije *Oluja*, jedinicama vojne

policije. One su bile organizovane u skladu sa naređenjem od 5. avgusta 1995. godine. Oni su preuzeli operativne zone odgovornosti za vreme operacije. Oni su preuzeli operativne zone odgovornosti koje nisu bile u skladu sa određenom direktivom, očigledno iz operativnih razloga, i onda na osnovu prethodnog, sa ciljem da se vojni i policijski zadaci izvršavaju efikasno i efektivno, izdato je naređenje, nema potrebe da idemo kroz sve odredbe u detalje s obzirom da se nisu primenjivale i da nisu relevantne za ovu svrhu, ali znam da ćete vi znati šta je tačka 1 od 466, kao što ja znam, a tiče se borbene spremnosti.

ADVOKAT KAY: Hajde da predemo na sledeću stranu, u paragrafu 2 se govori o mobilizaciji rezervnih jedinica.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Paragraf 3 poništava prethodno naređenje, ostavljajući komandantima jedinica vojne policije da odluče kada će ukinuti isturena komandana mesta bataljona i četa. Vidimo i druga naređenja koja slede, i koja ukidaju to naređenje od 2. avgusta, koje stavlja vojnu policiju u stanje spremnosti za borbene operacije. Nema potrebe da idemo u detalje. Ako predemo na stranu 3, paragraf 8 govori o tome da će vojne i policijske zadatke obavljati pešadijske i motorizovane patrole, nezavisno kao i zajedno sa policijom. Tačka 9 je o kontrolnim punktovima. U tački 10 se nastavlja o kontrolnim punktovima. Govori se o odnosu između 73. i 72. bataljona. Nema potrebe da idemo u detalje. Ako pogledamo stranu 4, poslednju stranu, paragraf 14: „Normalizovati strukturu rukovođenja i komandovanja. Pokriti celu zonu odgovornosti u dnevnim izveštajima kroz dežurnu službu.“ Ovo su izveštaji koje smo upravo pogledali, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Moguće je da su to izveštaji. Ne mogu da budem 100 posto siguran, ali izgleda da jesu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Videli smo te izveštaje naslovljene sa „Dežurna služba.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako.

ADVOKAT KAY - PITANJE: (*preklapanje govornika*)... i dnevni izveštaji o tome šta dežurna služba obezbeđuje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mm-hm.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U odvojenim izveštajima o incidentima u novooslobođenim područjima države, dostavlja se poseban izveštaj o čišćenju terena koji je bio šifriran, ili je slat putem kurira. Onda imamo dnevne operativne izveštaje podređenih komandanata novoosnovanih vodova i četa kninske vojne policije upućene najstarijem komandantu. Dostavljaju dnevne izveštaje tim komandantima i hrvatskim vojnim snagama u zoni odgovornosti. Samo da vas pustim da uzmete to u obzir.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam siguran da je poslednji tekst koji ste pročitali isti kao onaj koji ja vidim u paragrafu 14, na kraju paragrafa.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pročitao sam englesku verziju. Možda iz kabine za prevođenje mogu da prvedu samo poslednje dve rečenice paragrafa 14 hrvatske verzije na ekranu.

prevodilac: U dnevnoj operativnoj komandi, komandanti novoosnovanih vodova i četa kninske vojne policije će biti podređeni najstarijem komandantu Hrvatske vojske u zoni odgovornosti, i njima će podnositi dnevne izveštaje.

SVEDOK THEUNENS: Tako je.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mislim da je suština toga bila ista i u engleskoj verziji kao i u originalu.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mm-hm.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Osim drugačijeg reda reči.

ADVOKAT KAY: Zahvaljujem kabini za prevod na pomoći.

SUDIJA ORIE: Da. Vi takođe znate, gospodine Kay, da je manje više protiv pravila da tražimo prevod od prevodilaca.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Nadam se da će vam oprostiti.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dakle, gledajući ovo, pre svega, tačno je, zar ne, da među dokazima ne postoji ni jedan izveštaj čete kninske vojne policije koji je upućen generalu Čermaku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja nisam video pisani izveštaj čete kninske vojne policije upućen generalu Čermaku.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. To se već nalazi u dokaznim predmetima. Možemo da vidimo kome je poslat ovaj dokument, koji je potpisao general Laušić, i želim da ovo nastavim sa naređenjem koje sledi dva dana kasnije nakon ovog naređenja, a koje se završava brojem 530.

ADVOKAT KAY: Molim vas dokazni predmet Tužilaštva broj P878.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovaj dokazni predmet je od 16. avgusta 1995. godine. Ovde vidimo broj koji se završava brojem 538. To je poslato svim jedinicama vojne policije i odeljenjima i odsecima uprave vojne policije, i to je poslao general Laušić iz uprave vojne policije, i to je naređenje o sprovođenju zadataka vojne policije. Vidimo da se ovde poziva na broj naređenja koje smo upravo videli, od 14. avgusta, i na ono koje nam je poznato od ranije, od 5. avgusta, koje se završava brojem 485. I tu stoji: Sa promenom rasporeda jedinica Hrvatske vojske u novooslobođenim područjima Republike... i organizacije, na strani 2, policijskih uprava, policijskih stanica Ministarstva unutrašnjih poslova, stvoreni su uslovi za promenu rasporeda jedinica vojne policije, i to je naređeno; i vidimo da su 69, 67. i 71. data razna naređenja na toj strani. Nema potrebe da idemo u detalje.

ADVOKAT KAY: Hajde da pređemo na stranu 3.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U paragrafu 5, govori se o tome kako policajac treba da izgleda, kako da se ponaša, i koju opremu treba da ima. Paragrafe 6 i 7 treba pažljivo da pogledamo. „U svim zonama odgovornosti, osigurati da su komandanti jedinica vojne policije upoznati sa napretkom jedinica Hrvatske vojske na liniji odbrane i u kampovima, o snagama jedinica, o vremenu i pravcu prerasmeštaja ili odlaskom jedinica vojne policije iz zona odgovornosti, i da imaju telefonske brojeve komandanta, kao i on njihove, kako bi se obezbedile informacije u zoni odgovornosti na osnovu kojih može da se planira korišćenje patrola vojne policije.“ A u paragrafu 7: „Što se tiče patrola vojne policije ... omogućiti efikasnu primenu ovlašćenja vojne policije, napraviti raspored za patrole...“ Sledeća strana. Paragraf 9, poslati šifrovana imena komandanata i dežurne službe novoorganizovanih jedinica vojne policije, da će se menjati kanali. A u paragrafu 10: „Za izvršenje ovog naređenja, biće mi odgovorni komandanti jedinica vojne policije, dok će nadzor primene ovoga i stručnu pomoć obezbediti oficiri odeljenja uprave vojne policije...“ I možemo da vidimo, zapravo, da je izostavljena splitska vojna oblast, i ovo ne bi bilo poslato onima koji primaju ovo konkretno naređenje. Ali vidite da je svrha ovog naređenja generala Laušića da se bude u kontaktu sa jedinicama vojne policije, da imaju telefonske brojeve komandanata jedinica, kako bi bili u kontaktu sa njima. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Ovo je jedno od uputstava koje je general Laušić dao primaocima ovog naređenja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ovo naređenje je deo lanca... odnosi se na nešto o čemu će kasnije biti reči. Hajde da pređemo na dokazni predmet Tužilaštva broj P877. Ovo je opet od uprave vojne policije, od generala Laušića, koje izdaje bataljonima vojne policije, uključujući i 71. i 72. bataljon, komandantima tog bataljona. Ovo je naređenje o izvršavanju zadataka, efikasnoj saradnji, i možete da vidite da se spominju tri naređenja koja smo pogledali. Pre svega, broj 530 od 14. avgusta; 485 od 5. avgusta koje smo pogledali prošlog petka; i 538 od 16. avgusta, to je poslednji dokument koji smo pogledali. I na prvoj strani možete da vidite da su to izveštaji koji su poslati upravi vojne policije o tome da su spaljene neke kuće.

ADVOKAT KAY: Hajde da pređemo na stranu 2.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U ovom paragrafu nastavlja se sa izveštajima o krivičnim delima koje su počinili vojnici i civili koji su svakodnevno nosili uniforme Hrvatske vojske, i govorilo se o saradnji između vojne i civilne policije koja nije dala rezultate, i neki strani ambasadori su protestovali, i tako dalje, i izdato je naređenje. I tu stoji: „Od komandanata vodova, četa i bataljona vojne policije, momentalno se zahteva da stupe u kontakt sa komandantima policijskih stanica i načelnicima policijskih uprava u njihovim zonama odgovornosti, i da na zajedničkom sastanku urade sledeće...“ A to je sastanak o prevenciji krivičnih dela. Strana... paragraf 2: „Od komandanata vodova, četa i bataljona se zahteva da momentalno stupe u kontakt sa najvišim komandantom Hrvatske vojske u njihovoj zoni odgovornosti, i da sprovedu u delo tačku 6...“ naređenja koje smo upravo pogledali. I da vas podsetim, tu se radi o tome da se osigura da komandanti vojne policije budu upoznati sa rasporedom jedinica Hrvatske vojske, da imaju kontakt podatke, i da znaju šta se dešava u njihovoj zoni odgovornosti kako bi mogli da planiraju patrole. Tačka 3: „Sačiniti beleške o sastancima koji su održani sa komandantima policijskih stanica i načelnicima policijskih uprava na osnovu tačke 1, i o sastancima koji su održani sa komandantima Hrvatske vojske na osnovu tačke 2 ovog naređenja, i jasno ukazati na zaključke do kojih se došlo na sastancima. Zapise sa sastanaka treba sakupiti u komandama bataljona (nezavisnim četama), i kada budu sastavljeni, treba da budu poslani upravi vojne policije do 20.00 časova 19. avgusta 1995. godine.“ Tačka 4: „Momentalno podneti izveštaj o nedostatku saradnje.“ Ovaj dokument je upućen... nije upućen kninskom garnizonu. Ako pređemo na stranu 3, vidimo adrese na koje je poslat dokument. Dakle, još jednom, to je isto pitanje koje sam vam i ranije postavio, a to je da ne postoji zapis sastanaka ove vrste pod tačkom 3 u naređenju generala Laušića između kninske čete ili 72. bataljona sa generalom Čermakom. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Samo bih hteo da pojasnim ovaj spisak primalaca. Nije uključen komandant garnizona, jer se očekuje da takvo naređenje generala Laušića upućeno jedinicama vojne policije bude prosleđeno od strane komandanata vojne oblasti komandantima njihovih garnizona, kao i drugim podređenim jedinicama. Da odgovorim na pitanje, ja nisam video nijedan pismeni izveštaj o sastanku između generala Čermaka i pripadnika 72. bataljona vojne policije, uključujući i kninsku četvu, iako sam dok sam pregledavao dokumente koje ste mi obezbedili, naišao na, ne baš na dnevnik, ali na neku vrstu ratnog dnevnika u kojem se spominju sastanci, ali, na primer, u jednoj svesci sam video ime ”Čermak“ samo dva puta, a očekivao sam da se takvi sastanci redovnije održavaju. Možda je ta osoba prisustvovala sastancima samo dva puta, ili postoji neki drugi razlog. Mislim, ne mogu da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li je Čermakovo ime spomenuto u kontekstu sastanka sa njim? Ili je njegovo ime samo spomenuto?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da se spominje njegovo ime, i da je on dao uputstva, ali samo u jednom redu u... u... mislim da je bilo jedno uputstvo za određenu patrolu, ili za određeni kontrolni punkt. U svakom slučaju, na to sam naišao kada sam jutros vršio pretragu

po imenima koja su uključena... u spisku imena komandanata koji su uključeni u dokumente o rotaciji dežurstva koje ste mi dali.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Dakle, u ovim ovde naređenjima, ne postoji ekvivalent naređenju od komandanta splitske vojne oblasti generalu Čermaku u kojem se primenjuje tačka 3 kao deo sistema rukovođenja i komandovanja.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja nisam video nikakvo prateće naređenje komandanta splitske vojne oblasti, u vezi sa ovim naređenjem. Mislim, nijedno koje je upućeno njegovim podređenim jedinicama.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ovo je već dokazni predmet. I poslednji dokument u ovom nizu je dokument broj 1879 po Pravilu 65 ter.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mogu li samo da dodam ...

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: ...ja sam u mom izveštaju povezoao dokazni predmet Tužilaštva broj P877 sa dokaznim predmetom Odbrane broj D48, pismo gospodina Morića upućeno generalu Laušiću, u kojem se gospodin Morić žali na nastavak paljenja i na druga krivična dela koje vrše ljudi u uniformi. I to se nalazi na strani 229 u engleskoj verziji, u drugom delu izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

ADVOKAT KAY: Bojim se da se radi o pogrešnom dokumentu. Samo ćemo ukratko da istražimo ovaj dokument. Brojevi su bili u pogrešnom redosledu. Dokument broj 1789 po Pravilu 65 ter. Hvala vam. Hvala vam, gospodine Mak. Datum je 19. avgust. To je od 72. bataljona vojne policije. Poslato je generalu Laušiću. Mogu vam reći da je na poslednjoj strani od komandanta Mihaela Budimira, od majora Budimira, a tiče se, kao što možemo da vidimo iz naslova „puno izvršenje zadataka vojne policije u oslobođenom području,“ i spominje se naređenje 547 od 18. avgusta 1995. godine, a to je dokument koji se odnosi na fusnotu koju ste upravo spomenuli, a tiče se saradnje između MUP-a, a izveštaj je napisan u 72. bataljonu, u paragrafu 1, on izveštava generala Laušića da se održao koordinacioni sastanak sa gospodinom Radaljem iz splitsko-dalmatinske uprave. On govori o koordinacionom sastanku u Sinju između komandanta Bilobrka i kapetana 5. čete, Jenića. Tačka 3, koordinacioni sastanak sa šibenskom policijskom upravom, i tu su detalji tog sastanka. Hajde da pređemo na poslednju stranu, na stranu 3, i da pogledamo paragraf 4.

ADVOKAT KAY - PITANJE: „Koordinacioni sastanak nije održan u zadarsko-kninskoj policijskoj upravi, jer je, prema gospodinu Cetini, načelniku policijske uprave, on imao naređenja da uspostavi kontakt na nivou komande 71. i 72. bataljona vojne policije, i nije imao nikakva

naređenja da uspostavi kontakt na nižim nivoima. Takođe, on je rekao, da će on organizovati sastanak na nivou komande ova dva bataljona vojne policije, koji izvršavaju vojne i policijske zadatke na teritoriji policijske uprave.“ Opet, da li možete da vidite, da je Knin ... zadarsko-kninska policijska uprava delovala, ili želela da deluje na komandnom nivou 72. bataljona, a to je major Budimir. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I opet, na ovim koordinacionim sastancima se ne spominju stranke, i ko treba da učestvuje na njima u tom području, koje uključuje Knin, da je general Čermak osoba koja treba da održi takav sastanak u ime vojne policije sa policijom.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dokument broj 1789 po Pravilu 65 ter, o kojem se govori na strani 230, u engleskoj verziji, u drugom delu mog izveštaja, je odgovor majora Budimira na uputstva Laušića, a što se nalazi u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P877, gde je naredio komandantima bataljona vojne policije da imaju sastanke, sa jedne strane, sa civilnom policijom, a sa druge, sa komandantima Hrvatske vojske, i da ga informišu, dakle, Laušića, o rezultatima tih sastanaka, i ovaj dokument broj 1789 po Pravilu 65 ter obuhvata samo sastanke između vojne i civilne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, nudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodo sekretarko?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1071, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1071 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. I poslednji dokument koji ćemo da pogledamo kako bismo zaokružili ovo... mogli bismo dalje da se spuštamo linijom, ali vam dajem samo jedan karatak uvid u relevantne stvari ... to je dokument broj 2534 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je dokument od 30. avgusta 1995. godine, i to je od generala Laušića, upućeno je bataljonima vojne policije, uključujući 71, 72. i 73. bataljon. I tiče se ovih kordinacionih sastanaka o kojima smo upravo govorili, gospodine Theunens. I sa ciljem da oni još efektivnije sarađuju, on izdaje naređenje na osnovu dokumenta od 18. avgusta.

ADVOKAT KAY: Ako možemo da pređemo na stranu 2.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nakon uspešnog izvođenja operacije *Oluja*, jedinice vojne policije, osim 68. jedinice, su uspostavile punu vojnu i policijsku kontrolu u svojim područjima, komandanti ovih jedinica vojne policije su odgovorni za održavanje javnog reda i mira, kontrolu kriminala, i obezbeđivanje saobraćajnih puteva za pripadnike Hrvatske vojske; oni će obezbediti da se ovi zadaci izvrše ostvarivanjem ovlašćenja vojne policije, koja blisko saraduje sa komandantima policijskih stanica, načelnicima policijskih uprava. On govori o drugim naređenjima kojima su reguliše obaveza da se održavaju koordinacioni sastanci sa komandantima policijskih stanica i načelnicima policije, i da se prave zajednički izveštaji. I onda u ovom naređenju, komandanti jedinca vojne policije će odrediti nivo koordinacije. Oni moraju da saraduju. Ako pređemo na stranu 2, u paragrafu 2 možemo da vidimo da treba osigurati dnevnu razmenu dnevnih izveštaja, neprekidni sistem komunikacije između dežurnih službi i brz odgovor po pozivu. Tačka 4, komandanti bataljona vojne policije i nezavisnih četa vojne policije su odgovorni za izostanak sastanka o saradnji, ili za neuspeh da se uspostavi efektivna i praktična saradnja. Kada je reč o ovom naređenju, gospodine Theunens, da li je u redu reći, ili nije u redu, da je, u stvari, general Laušić izdao komandantima bataljona vojne policije veoma striktan sistem izveštavanja i dužnosti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako. I o ovome se takođe govori u mom... u drugom delu mog izveštaja, gde govorim o naređenjima koje je izdao general Laušić pre pokretanja operacije *Oluja*. O ovom konkretnom dokumentu, broj 2534 po Pravilu 65 ter, govorim na strani 231 u engleskoj verziji, u drugom delu mog izveštaja, i na njega gledam u svetlu onoga što bi se moglo nazvati tekućim žalbama gospodina Morića i službenika civilne policije o tome što oni nazivaju nedostatak saradnje vojne policije u borbi protiv krivičnih dela koja su se još uvek činila u području koje je ponovo zauzeto tokom operacije *Oluja*.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Da sumiram tu informaciju, postoji veliki broj naređenja. Nećemo sada da idemo kroz svako od njih. Ona su detaljno obrađena u vašem izveštaju. Ostala su među dokaznim predmetima. Sva ova naređenja ukazuju, zar ne, da su ovo bila vanredna vremena za vojnu policiju, u vezi sa izvršavanjem njihovih dužnosti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam siguran šta mislite pod reči „vanredna.“ Ali kada pogledate dokumente, i ne samo dokumente vojne policije već i dokumente, na primer, splitske vojne oblasti, možete videti da su problemi uočeni na samom početku, odnosno, o paljenju i pljačkanju, i drugim primerima nedostatka discipline, o čemu se stalno izveštava, bez obzira na razna naređenja operativnim komandantima preko operativnog lanca komande, kao i vojnoj policiji, i putem operativnog lanca i putem profesionalnog lanca. Ali bez obzira na sve to, problemi se i dalje uočavaju, i, na primer, mislim da i u ovom dokumentu, da, ovo je od 30. avgusta, dakle skoro tri nedelje nakon operacije *Oluja*. Dakle ... ja ne želim da to nazovem ili da koristim izraz „vanredno,“ ali svakako neuobičajenim, barem ako se gleda sa vojnog stanovišta.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To takođe napreduje, kao što smo mogli da vidimo iz ispitivanja gospodina Mišetića prošle nedelje, ili prethodne, izvinjavam se, o sastanku na Plitvcama, kada je Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava vojne policije, održala, u stvari, drugi sastanak, u vezi sa zločinima koji su se nastavljali unutar ranije okupiranog područja. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možete li da me podsetite na datum za Plitvice ...

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je 16. septembar. Možemo da ...

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja sam govorio o sastanku u Zagrebu koji je bio 15. septembra, to se nalazi na strani 237 u engleskoj verziji, to je rimsko V, i to je štamparska greška. Trebalo bi da stoji 15, umesto 16. septembar.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Setićete se da ste gledali ovo sa gospodinom Mišetićem. To je pokrenuto, jer je general Laušić dao izjavu, javnu izjavu, da su civilna i vojna policija bile odgovorne za prevenciju zločina.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. Sećam se ...

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li je to bilo u Jezerićima? Izvinjavam se na mom izgovoru. Znam da to nije baš jezčki, ali J-e-z-e-r-i-ć-i, Hotel na Plitvičkim jezerima.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Sećam se da sam video dokument, da, mislim, sa gospodinom Mišetićem.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je važno, jer su na sastanku bili komandanti policijske uprave, uključujući gospodina Cetinu i gospodina Romanića. Bio je i general Laušić. To je dokazni predmet Odbrane broj D595, i, izvinjavam se, sastanak je održan 15. septembra, i ako možete samo da pogledate ovaj dokument, kad smo već tu, dokazni predmet Odbrane broj D595.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, imam to u mom izveštaju u engleskoj verziji od 237 do 239 strane.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Drugi deo izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možemo da vidimo ... ovo je, u stvari, drugi sastanak. Bio je i jedan u avgustu ... oko 18. avgusta, koji je prethodio ovom, i takođe je bio sastanak vojne policije u Kninu, 13. avgusta. Ako pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D595, to je koordinacioni sastanak, predstavnici MUP-a. Mi gledamo beleške uprave vojne policije.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mm-hm.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Izvinjavam se, Jezero. Moja greška. I tu možemo da vidimo gospodina Morića, gospodina Benka, gospodina Laušića, Biškića, načelnike bataljona vojne policije, na strani 2. Gospodin Morić govori o zločinima, i merama koje su preduzete protiv izvršioca, i onda je svaka policijska uprava dala izveštaj. Tu možemo da vidimo gospodina Cetinu, na strani 3, načelnik kninske policijske uprave, i izveštaje drugih. Na strani 4, pukovnik Budimir. Govorim o njemu kao pukovniku i majoru, jer u dokumentu stoji major, kao i u prevodu, ali radi se o istoj osobi. On daje izveštaj za 72. bataljon, gde kaže da je postojalo veliko područje odgovornosti, nije se složio sa tim da nije bilo dovoljno ljudstva. On je bio zadovoljan sa nivoom bezbednosti, javnog reda, sigurnošću puteva, i govori o odlaganju đubreta. Onda idu

drugi komandanti policije. Možemo da vidimo na strani 5, general Laušić zaključuje izveštaj svojih komandanata, i kaže: „Pripadnici MUP-a i vojne policije su promoteri državne politike, i jedini ljudi odgovorni za njenu primenu su prisutni na ovom sastanku. Cilj je jasan: Zaštita ljudi i stvaranje pozitivne bezbednosti...“ Komandovanje, pa ... i saradnja između civilne i vojne policije, on opisuje, je vidljiva samo na terenu. Neophodno je da se koordiniše sistem komunikacija, i on je obišao teren, i neophodno je da se identifikuju jedinice u određenim područjima odgovornosti, da se sazna sve o njima. “To je dužnost patrole, koja mora da detektuje sve jedinice HV-a...” a na strani 6, gospodin Benko se slaže da je neophodna razmena informacija, saradnja sa sudovima. Gospodin Morić nije želeo da prebaci odgovornost, i podržao je zapažanja generala Laušića, i rekao da su svi umešani u pljačkanja, od civila do predstavnika civilnih vlasti, i tako dalje. Sud je ranije video ovaj dokument. Na strani 7, brigadir Biškić komentariše to što je general Laušić izjavio da nije zadovoljan s njim. Beleške nisu precizno vođene, i on predlaže da one ostanu samo u našoj arhivi, i da se nikome ne šalju. Dobro, dosta sam govorio o ovome, postavljajući ... mesto za ono što je velika tema, ali hoću da kažem sledeće. Kada koristim reči ‘vanredan’, ovo nisu uobičajena vremena za vojnu policiju, zar ne, mi ovde govorio o velikom broju zločina, o izveštajima o spaljenim kućama, o ubistvima ljudi, o krađi imovine. Ovo nisu zločini u ... u uobičajenom obimu, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To nisu zločini u uobičajenom obimu, ali... izjava generala Laušića koju je dao 16. septembra, ukazuje na, rekao bih tako, njegovo stanje očaja, više od mesec dana nakon završetka operacije *Oluja*, i nakon, kao što sam rekao, mnogih naređenja koje su izdali ... mislim, načelnik Glavnog štaba kako bi operativni komandanti sprovedili ili ponovo uspostavili disciplinu, sprečili paljenja, sprečili pljačkanja. Vidimo da se ova naređenja prosleđuju kroz lanac komandovanja, da se ova naređenja često ponavljaju. Vidimo, kao što sam ranije spomenuo, naređenja vojnoj policiji kroz dva lanca, a opet, 16 ... izvinjavam se, 15. decembra, izgleda da ... da situacija nije značajno poboljšana. Mislim, mogu da nastavim o ovome. Videli smo jedan drugi dokument, mislim da su to bile analize generala Laušića o korišćenju vojne policije za vreme i posle operacije *Oluja*. Ovi dokumenti pokazuju ono što je već objašnjeno u doktrini, a to je, da je komandat, odnosno, operativni komandant, prvi koji je odgovoran za sprovođenje discipline. I to možemo da vidimo u članu 4, dokaznog predmeta Odbrane broj D32 - Pravila službe. Tu počinje. I naravno, može se pozvati vojna policija u pomoć. Može se pozvati civilna policija u pomoć. Ali oni nisu ti koji će primarno da sprovedu disciplinu u jedinicama, jer bi to značilo da treba da... trebalo bi da imate mnogo vojnih policajaca.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ali general Laušić je bio odgovoran da obezbedi da njegove komande vojnoj policiji budu efektivne, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I major, ili pukovnik Budimir, komandat 72. bataljona, on je dužan da njegova komanda nad bataljonom bude efikasna, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ove dužnosti se primenjuju na sve komandante, nezavisno od vrste jedinice ili nivoa na kojem deluju. To je od najvišeg do najnižeg nivoa, i nezavisno je od vrste jedinice.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Dakle, bez obzira koje odgovornosti imaju drugi ljudi, gledajući samo vojnu policiju, to je njihov posao. Oni su tu iz tog razloga, da sprovedu disciplinu i da spreče svoje snage da izvršavaju zločine. Da li je to tačno? To je cela svrha njihovog posla.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Posao vojne policije, ili dužnosti vojne policije su konkretizovane u članu 10, i sprovođenje discipline ili uspostavljanje discipline... izvinjavam se. To je član 10 dokaznog predmeta Tužilaštva broj P880, Pravilnik o vojnoj policiji iz 1994. godine. Sprovođenje discipline je jedan od zadataka. Međutim, sa... kako to da objasnim? Međutim, treba imati na umu, izvinjavam se, da je vojna disciplina jedna od... nazvaću to tako, jedna od najbitnijih dužnosti operativnog komandanta. On je prvi koji je odgovoran, i samo u slučaju da postoji mnogo incidenata, ili da operativni komandant ne može da ispuni svoje dužnosti, samo onda vojna policija, kao i vojni pravosudni sistem, i sistem vojne discipline, naravno, mogu da preduzmu sledeće korake i da intervenišu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A oni su takođe angažovani i da spreče zločin, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, svakako. Angažovanje vojne policije treba da ima drugačiji efekat. Ili, prisustvo vojne policije treba da ima drugačiji efekat.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. O tome se radi u ovom delu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, nudim dokument broj 2534 po Pravilu 65 ter na usvajanje u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1072, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1072 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: I sledeća stvar na koju bih da pređem, kako bismo završili sa ovom temom, jeste da date komentar na dokument koji ste ranije hteli da prokomentarišete, gospodine Theunens, pre nego što smo prešli na vojnu policiju. Želite li sada da date komentar? Da li je moguće da to uradite u dva minuta? Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Pre nego što pređemo na to.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Vidim da stoji 16. decembar na strani 27:21, i to mi nije jasno. I dalje govorite 16, izvinjavam se, 16. decembar.

ADVOKAT KAY: Rekao sam septembar.

SUDIJA ORIE: Da. I verujem da ste mislili 15.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: I ispravka je da nije 16. nego 15.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tome. Gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, pregledao sam ove dokumente. Sa izuzetkom dva dokumenta o kojima mogu kasnije da govorim, svi su... svi su interni dokumenti vojne policije, koji pokrivaju rotaciju pripadnika kninske čete, kao i saobraćajne policije, čak i... takođe i pripadnike kriminalističke policije u periodu od sredine avgusta 1995. godine, do novembra 1995. godine. I kao što sam ranije objasnio, kada me je gospodin Kay ispitivao o ovim dokumentima, ovo su, po mom mišljenju, interna dokumenta vojne policije, koja su poslata samo kroz lanac vojne policije. Tako da se ne spominju operativni komandanti ili komandanti garnizona, niti bilo ko drugi izvan lanca vojne policije. Bio je jedan dokument... ne znam da li treba da ga identifikujem ili...

SUDIJA ORIE: Ja predlažem...

ADVOKAT KAY: *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Predlažem vam sledeće: Da date ta dva broja kako bi gospodin Kay mogao da pogleda te dokumente tokom sledeće pauze. I onda nakon pauze, gospodine Kay, vi možete da pozovete svedoka da da komentar na te dokumente, kada vam bude dao brojeve, i da se fokusirate na te dokumente tokom pauze.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ako možete da mi date te brojeve?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Prvi dokument je broj 2D07-0099. A drugi je dokument broj 5631 po Pravilu 65 ter, a to je fusnota broj 968 u drugom delu mog izveštaja. Mislim da ne moram da dajem dodatne komentare na poslednji dokument, samo sam hteo da naglasim da se u tom dokumentu ne radi o rotaciji.

SUDIJA ORIE: Ako je to bilo sve što ste hteli da dodate, onda smo završili sa tim. Onda ću da računam da ćete nakon pauze pozvati svdoka da da komentar na dokument broj 2D07-0099.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Theunens, pre svega, puno vam hvala što ste pregledali ove dokumente tokom vikenda. Zamoliću poslužiteljku da vas isprati iz sudnice, jer želim da čujem informacije od stranaka o jednoj drugoj stvari.

(svedok napušta sudnicu)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, pozvao sam stranke koje još nisu završile svoje unakrsno ispitivanje da daju Pretresnom veću procenu kako stvari stoje u ovom trenutku.

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude, procenjujem da ću moći da završim do kraja sledeće sesije.

SUDIJA ORIE: Onda gledam u vas, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude. Ja ću početi danas tokom poslednje sesije, i ja ću ... verovatno će mi trebati sutra ceo dan.

SUDIJA ORIE: A vaša prvobitna procena bila je...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Bila je jedan dan.

SUDIJA ORIE: Jedan dan.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To bi bilo jedan dan plus jedna sesija, koju mi je gospodin Kay ljubazno ostavio.

SUDIJA ORIE: Da. I to naravno daje drugačiji utisak o tome koliko vremena je uzeto. Gospodine Waespi, koliko vremena...

TUŽILAC WAESPI: Vrlo ograničeno, u ovom trenutku, manje od 15 minuta.

SUDIJA ORIE: Manje od 15 minuta. Gospodine Mišetiću, i vi ste na nogama?

ADVOKAT MIŠETIĆ: S obzirom na neke odgovore koje je dao svedok u poslednjih 15 minuta, treba mi ne više od 15 minuta za dodatno unakrsno ispitivanje, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Pa, vi ste već... Mislim da imamo... imamo svedoka koji treba da se pojavi u četvrtak ujutru, a to ne možemo lako da promenimo, gospodine Waespi. Možete li da nam date objašnjenje o raporedu za sledećeg svedoka?

TUŽILAC WAESPI: Da. To j tačno. On... možda da na trenutak pređemo na privatnu sednicu?

SUDIJA ORIE: Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretarka: Časni Sude, opet smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospođo sekretarko. Imaćemo pauzu, i nastavićemo u 16.15 časova.

(pauza)

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, pre nego što vam dam priliku da stavite pred svedoka dokument na koji vam je on ukazao, prvo ću dati priliku svedoku da razjasni jedan odgovor koji je dao u petak. Tako sam informisan, gospodine Theunens, ne znam o čemu se radi, ali da postoji jedan odgovor od prošlog petka koji biste hteli da pojasnite.

SVEDOK THEUNENS: Hvala vam, časni Sude. Radi se o pitanjima gospodina Kaya o imenovanju pripadnika 72. bataljona vojne policije kako bi se osigurala lična zaštita generala Čermaka, a to se nalazi na stranama 13268 i 13269 u transkriptu. Gospodin Kay je pokazao dokazni predmet Odbrane D770, i objasnio sam zašto sam smatrao regularnim da uprava vojne policije zapravo naredi 72. bataljonu da obezbedi ovu vrstu zaštite generalu Čermaku. Mislim da moramo da stavimo dokazni predmet Odbrane broj 770 u kontekst, a taj kontekst je dat dokaznim predmetom Tužilaštva broj P882, o kojem govore fusnotama 901 i 902 u drugom delu mog izveštaja, na strani 221 u engleskoj verziji. Dokazni predmet Tužilaštva broj P882 je izveštaj generala Laušića o aktivnostima jedinica vojne policije, i na strani 4 u engleskoj verziji, vidimo unos, u kojem stoji da su četiri pripadnika 66. bataljona vojne policije dodeljeni da osiguraju ličnu zaštitu generala Čermaka. Nemam pri sebi datum dokaznog predmeta Tužilaštva broj P882, ali mislim da je to bilo 6. avgusta. 66. bataljon vojne policije je jedinica koja je direktno podređena Glavnom štabu Hrvatskih oružanih snaga, i to se može videti u dokumentu broj 2889 po Pravilu 65 ter, o kojem govorim u prvom delu svog izveštaja. Razlog zbog kojeg mislim da je korisno da objasnim dokazni predmet Odbrane broj D770, jeste, jer na osnovu dokumenta broj 2889 po Pravilu 65 ter, postoje pripadnici 66. bataljona vojne policije koji, do 22. avgusta, odnosno, datuma dokaznog predmeta Odbrane broj D770, obezbeđuju ličnu zaštitu generala Čermaka, i onda je ova dužnost predata 72. bataljonu vojne policije. I ako uzmemo u obzir nivoe jedinica o kojima govorimo, i kao što sam spomenuo, specijalizovanu prirodu ovog zadatka, logično je da pripadnik uprave vojne policije izda ovo naređenje o predaji dužnosti. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tom pojašnjenju. Gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Hajde da pogledamo dokument broj 2D07-0097, to je jedan od dokumenata koji su dati na usvajanje bez svedoka, i nakon ovoga ćemo ga skloniti odatle i postaće dokazni predmet.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovaj dokument je od 25. oktobra 1995. godine. To je od tadašnjeg komandanta...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, malo sam zbujen. Vidi se iz transkripta pre pauze, da ste jednom to vi spomenuli, i to ponavljam iz transkripta, da je to broj 0099, poslednje četiri cifre. Ne znam da li ovo pravi neku zabunu, da li je zbrka napravljena pre ili posle pauze.

ADVOKAT KAY: To je broj engleske verzije, a mislim da sam ja dao broj hrvatske verzije. Da, to je isti dokument, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Mislim da su brojevi na različitim jezicima isti, ali razumem da je to referenca ka dokumentu na hrvatskom.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: To ćemo potvrditi sa svedokom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Govorili ste o ovom dokumentu, je li tako?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Tako je. I pročitao sam broj koji se nalazi u donjem desnom uglu u engleskom prevodu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Datum je 25. oktobar 1995. godine. To je od tadašnjeg komandanta policijske stanice u Kninu, Zvonka Gambirože, iz zadarsko-kninske policijske uprave, kao što možemo da vidimo. Poslato je komandantu 72. bataljona vojne policije u Kninu, i to je zahtev da se razgovara sa dva hrvatska vojnika koja su primećena na farmi u Podinarju, ili blizu njega, primećena je i vatra, i traži se od vojske da razgovara sa ta dva vojnika. Na drugoj strani, vidimo informaciju koju je dao Milan Konforta, očigledno iz 7. kninske policijske stanice, i dati su detalji. Gospodine Theunens, hteli ste da date komentar na ovo?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude. Jedini ralog zašto sam izdvojio ovaj dokument jeste taj što se razlikuje od drugih dokumenata u paketu, odnosno, svi drugi dokumenti, osim onog drugog o kojem smo razgovarali pre pauze, govore o rotaciji vojnih policajaca u Kninu, dok se u ovom govori o tome da civilna policija traži od vojne policije da obavi razgovor sa dvojicom pripadnika HV-a, u vezi sa paljenjem kuća. To je jedini razlog.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mi znamo to, u stvari, mi smo koristili usvajanje dokumenata u spis bez posredstva svedoka, kako bismo smanjili broj dokumenata koji ne zahtevaju vaš komentar, kao što i znate - da nemate nikakav komentar na ovaj dokument.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, vi ste očekivali ... videli ste da su svi drugi dokumenti bili određenog tipa, i sada ste primetili da ovaj dokument nije iste vrste kao drugi, iako gospodin Kay možda vidi sličnosti na koje vi niste obratili pažnju.

ADVOKAT KAY: I gospodin Waespi i ja bismo se bavili ovom stvari redovnim kanalima.

SUDIJA ORIE: To je u redu. Završili smo sa ovim dokumentom. Uzeću da ste vi ... kao što ste ukazali, vi ne želite da ga date na usvajanje u spis, ili ćete ga ostaviti na usvajanje bez svedoka?

ADVOKAT KAY: Ostavićemo ga da se usvoji bez svedoka, da ne dođe do zabune, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Sada ćemo da pređemo na drugi deo, radi se o krivičnim izveštajima 72. bataljona vojne policije, nezavisne čete Knin.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo prvi dokument, dokazni predmet Odbrane broj D58, to je vaša fusnota 1554, i ako pomaže, dokument broj 2681 po Pravilu 65 ter. Ovaj dokument je dokazni predmet, i ima još dvadesetak ovakvih dokumenata, gospodine Theunens. Verujem da prepoznajete ovaj dokument, s obzirom da se nalazi u vašem izveštaju. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, prepoznajem.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Prošli smo kroz listu dokumenata po Pravilu 65 ter, i po drugim izvorima, kako bismo sakupili paket od oko 20 dokumenata. To su krivični izveštaji kninske čete, prvi je datiran na 5. septembar. Upućeni su kancelariji tužioca splitske vojne oblasti. Vidimo da je suština... da je to izveštaj protiv čoveka koji se zove Burazer, opet se izvinjavam, B-u-r-a-z-e-r, i ako pređemo na stranu 2, tu stoji, opravdani razlozi da je počinio... da se sumnja da je počinio krivično delo teške krađe. Tu stoji: „Metod izvršenja.“ Mislim da se tu radi o tome na koji način je počinjen prekršaj, a ne nešto drugo, i šta je ukradeno. Ako pređemo na stranu 3, vidimo da ga je kninska vojna policija zaustavila na području Knina u 16.10 časova, i da su ga priveli. Dobra za koja se smatra da su ukradena su skladištena, i pukovnik Budimir je ovo poslao kancelariji tužioca u splitskoj vojnoj oblasti. Dakle, izveštaj kninske čete nije poslat komandantu garnizona, generalu Čermaku. Da li želite da date neki komentat na ovo?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, po mom mišljenju, ovo je prijava koja... kao što je gospodin Kay već ukazao kada je pročitao prevod, ovo je o metodu izvršenja, ovo je vrsta izveštaja između vojne policije i vojnog tužioca. Bilo bi logično da je i vojna policija takođe bila u kontaktu sa jedinicom osobe o kojoj govori ova prijava, i to može da uključi kontakte ili razmenu informacija sa komandantom garnizona. Ali, kao što sam rekao ranije, nisam video ni jedan dokument vojne policije o zločinima koji je poslat generalu Čermaku. Ja sam samo u svoj izveštaj uključio, mislim, jedan ili dva izveštaja načelnika civilne policije koji su poslali generalu Čermaku.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ovaj dokument je već dokazni predmet, časni Sude. Pogledaćemo još samo dva dokumenta, i onda ću, kao što je bila praksa do sada, a mislim da ću dobiti odobrenje časnog Suda za to, da ponudim na usvajanje bez posredstva svedoka ostala identična dokumenta.

SUDIJA ORIE: Da, uz uslov da ili svedok dobije priliku da proveri da li je to ista vrsta dokumenata, ili da se se vi i gospodin Waespi složite da su to dokumenti iste vrste.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Hajde da pogledamo dokument broj 2260 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je slična krivična prijava, opet od kninske čete vojne policije, gospodine Theunens, koja je poslata na isti način. Ona se nalazi u vašoj fusnoti 1554, dakle, to je drugi dokument koji citirate. Tiče se krivične prijave protiv jedne osobe. Vidimo na prvoj strani da je ona podnesena protiv njega: ko je on, šta je on.

ADVOKAT KAY: Hajde da pređemo na stranu 2...

ADVOKAT KAY - PITANJE: Sada imamo sumnju da je počinio krivično delo teške krađe u Golubiću, u Kninu. Ovog puta se radi o načinu izvršenja. Vidimo da je to bilo na području Knina, i da ga je uhapsila kninska vojna policija, i da su ga priveli. Dobra su stavljena u skladište. Na strani 3, vidimo da je to potpisao pukovnik Budimir, i opet, taj dokument nije poslat generalu Čermaku. Da li sam u pravu ako kažem da će vaš odgovor biti isti kao i prethodni?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se dokument usvoji u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1073, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1073 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: Pogledaćemo još samo jedan. Nalazi se u vašoj fusnoti 1552. To je dokument broj 2262 po Pravilu 65 ter. I ovo radim kako bi postojao dokaz o tome, časni Sude, u transkriptu, a to možda pomogne stranama i Sudu. Drugi je datiran na 7. septembar 1995. godine. Opet je od kninske čete. Krivična prijava, splitska vojna oblast, kancelarija vojnog tužioca. Vidimo vojnika protiv koga je podneta ova prijava.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Kada smo kod toga, mi znamo da je pukovnik Budimir komandant 72. bataljona. Da li je to tačno, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Mihael Budimir je komandant 72. bataljona vojne policije, da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. On popunjava ovaj dokument u ime kninske čete vojne policije, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I ista je procedura kao za prethodna dva dokumenta koja ste pokazali.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. I on popunjava ovaj dokument umesto komandanta kninske čete, a u to vreme to je bio poručnik Oršulić?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne znam da li je bilo na komandantu čete ili komandantu bataljona da podnese prijavu kancelariji vojnog tužioca, tako da ne mogu da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ako pogledamo stranu 2, videćemo da je osumnjičen za krivično delo teške krađe u području Knina. Možemo da vidimo stvari. Na strani 3, možemo da vidimo da su stvari donete u prostorije nezavisne čete kninske vojne policije, osim dve ovce, očigledno. Na strani 4, nalazi se potpis pukovnika Budimira. I da li će vaš odgovor, u vezi sa ovim dokumentom i pitanjem generala Čermaka, biti isti kao i vaš odgovor na prvi dokument?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I radi celokupnog konteksta, navodni počinitelj je opisan kao raseljeno lice, ili bivše raseljeno lice, koji je pripadnik 134. domobranskog puka.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se dokument usvoji u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodo sekretarko?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1074, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1074 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, preostale dokumente ću u dogledno vreme ponuditi na usvajanje bez posredstva svedoka, a gospodin Waespi i ja ćemo biti u kontaktu. Hajde da pređemo na dokument broj 2D07-0039.

sekretarka: Može li advokat, molim vas, da ponovi broj.

ADVOKAT KAY: 2D07-0039. Oh, nemamo ga. U redu. U redu. Ako ga nemamo, onda ga nemamo, ali... možemo da ga usvojimo bez posredstva svedoka, i da na taj način odradimo to sa gospodinom Waespijem. Oh, ipak ga imamo.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KAY: Imamo ga... Pogledao sam u elektronski sistem sudnice, tako da... ako ga ja imam, onda i svi drugi moraju da ga imaju, pretpostavljam. Da li smo ga našli? Evo ga. Ne.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Malo drugačiji dokument, ali je izveštaj, i to je od... i potpisao ga je vodnik osoblja 72. bataljona vojne policije, Runjić, R-u-n-j-i-ć. Vidimo da je to izveštaj upućen poručniku Oršuliću, komandantu 72. kninske čete. On izveštava o radu kriminalističke vojne policije na osnovu njegovog usmenog naređenja od 11. septembra 1995. godine, i u vezi sa izveštajem o radu kriminalističke vojne policije i podnesenih krivičnih prijava. I on kaže: „Dostavili smo vam listu prijavljenih slučajeva,“ koje on navodi, i kaže: „Ove krivične prijave su podnesene u prostorijama nezavisne kninske čete vojne polciije.“ I na sledećoj strani je njegov potpis. Da li želite da date neki komenatr na ovaj dokument, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mogu li da vidim kraj strane? Ne, mislim, to je... autor, on odgovara na usmeno naredenje koje je primio od svog komandanta čete, i on mu dostavlja tražene informacije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se dokument usvoji u spis.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: To postaje dokazni predmet Odbrane broj D1075, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1075 se usvaja u spis.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Ovim završavam ispitivanje o ovim stvarima. Sledeća stvar na koju bih prešao je civilna policija, ali u vrlo uopštenom smislu, s obzirom da smo već pogledali dosta dokumenata gospodina Morića.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pre svega, želim da vas pitam sledeće: Da li se slažete da je Ministarstvo unutrašnjih poslova imalo... organizovanu i hijerarhijsku strukturu, na osnovu koje su podređeni izveštavali svoje nadređene unutar MUP-a?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I to možete da nađete u prvom delu mog izveštaja. Postoji jedna struktura za policiju, kao i za specijalnu policiju, pri čemu imamo... različita tela koja postoje na različitim nivoima od... od vrha ka dnu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P962, gde vidimo sledeću strukturu, koja ide od ministra unutrašnjih poslova, gospodina Jarnjaka, preko gospodina Gledeca, do pomoćnika ministara, i već smo videli neka od ovih imena u našim pitanjima: gospodin Morić, gospodin Zidovec, gospodin Čemerin, Č-e-m-e-r-i-n, gospodin Đurica, gospodin Cetina u zadarsko-kninskoj policijskoj upravi. Videli smo neka od ovih imena u dokumentima koja smo pogledali, koji su upućeni gospodinu Romaniću, gospodinu Gambiroži, i onda policijskim stanicama na terenu. Da li se slažete da ne postoje izveštaji Ministarstva unutrašnjih poslova, od ovih službenika MUP-a, a koji su upućeni generalu Čermaku?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da li se pitanje odnosi na to kada gledamo različite nivoe, da li je pitanje o nivou Ministarstva unutrašnjih poslova, ili se pitanje odnosi i na kancelariju civilne policije, kotarsko-kninske policijske uprave, na čelu sa Čedom Romanićem?

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Gospodin Romanić je izveštavao o zločinima ili o svojim dužnostima gospodinu Čermaku, generalu Čermaku.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Uključio sam u 3. delu, odnosno, u delu o kojem se govori o komandi kninskog garnizona, nekoliko primera izveštaja o zločinima koje je gospodin Romanić slao generalu Čermaku, ali ono što ja razumem iz ovog dokumenta je da je gospodin Romanić slao te informacije gospodinu Čermaku... generalu Čermaku, na osnovu zahteva ovog drugog.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Upravo tako. Da. Drago mi je što ste to tako rekli, jer je to značajno skratilo ovo pitanje, i mi znamo za te dokumente, da je poslata prijava ili zahtev, i gospodin Romanić je odgovorio na osnovu toga. Ako pogledamo dokument broj 3500 po Pravilu 65 ter, možemo da vidimo primer ovoga, a to je dokazni predmet Odbrane broj D487.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KAY - PITANJE: I ovde vidimo delove konkretnog incidenta: " Na osnovu vašeg usmenog zahteva za izjavom, zahtev je poslat 8. avgusta." Ovde možemo da vidimo detalje. I ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, možda nema potrebe da vas podsetim da je ovaj dokument pod pečatom i da ne može da bude prikazan u javnosti, ali imajte to na umu.

ADVOKAT KAY: Da, da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nećemo ići u detalje dokumenta. Ali vidimo da je to primer onoga što ste rekli u vezi sa izveštajima koji su poslani kao rezultat zahteva i kako bi general Čermak bio informisan o tome. To je to. Nema potrebe da idemo u to... da idemo dalje. Neću da se opet vraćam na to. Sada da pređemo na drugu stvar, a tiče se strane 254 vašeg izveštaja, gde govorite da general Čermak ima ovlašćenje da istražuje zločine i/ili nereguarne radnje, ili da naredi takve istrage. I ovo se pokreće na osnovu paragrafa C u vašem izveštaju na toj strani, i to... tiče se tog aspekta da je on glavna tačka kontakta sa međunarodnom zajednicom. Da li je tačno da je ovaj vaš predlog zasnovan na izjavi koju je dao general Čermak međunarodnoj zajednici da će te stvari biti istražene, ili će se razmatrati, ili će... da će on izvestiti u vezi sa zločinima ili stvarima u koje su umešani zočini, na koje mu je skrenuta pažnja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, to je na osnovu... pisama koje sam ja video... video sam pisma koja je potpisao general Čermak, gde se on obavezuje na to. I na primer, u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P1147 on piše da je on naredio vojnoj policiji da sprovede istragu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Da li on može po zakonu, da li on ima ovlašćenje da to uradi, u okviru hrvatskih pravnih odredbi u to vreme, da li je on stvarno imao, po zakonu, ovlašćenje da vrši istragu o nekome ko mu nije bio podređen, jer po članu 19 Pravilnika o vojnoj disciplini, koji smo pogledali prvog dana mog unakrsnog ispitivanja, taj član se tiče podređenosti. Ali u zakonu, bez obzira na to šta je on rekao, da li... da li on po zakonu ima ovlašćenje da to uradi?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Postoji nekoliko članova u Pravilniku o disciplini koji ukazuju na to da komandant, uključujući komandanta garnizona, ima... na primer, dužnost da prikupi, ili da preduzme sve mere kako bi prikupio dokaze.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da to prvo pogledamo. Koji član citirate?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Član 61.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pređemo na član 61.

ADVOKAT KAY: Možemo li da dobijemo dokazni predmet Tužilaštva broj P1007, molim, i ako možemo da vidimo stranu 16 u engleskoj verziji.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pitao sam vas o podređenosti, i na to se odnosi ovaj član. „Kada sazna da je podređeni počinio disciplinski prekršaj, nadređeni oficir na poziciji komandanta čete, poziciji koja je slična ili viša od te, mora istog trenutka da preduzme sve neophodne mere kako bi sakupio relevantne dokaze i obavesti svog nadređenog oficira.“ Dakle, to se odnosi na podređenost. Pod članom ... to je disciplinski prekršaj podređenog oficira. Ako pogledamo član 19, na strani 7: „Nadređeni oficiri će odlučiti o disciplinskoj odgovornosti svojih podređenih...“ I možemo da vidimo na šta se to odnosi. Bavili smo se ovim na početku unakrsnog ispitivanja, i neću da ponavljam stare teme ako nema potrebe za tim, a to se odnosi na disciplinske mere. Postoje termini koji su nam poznati. Da li da vam postavim pitanje i da završimo sa tim, ili imate nešto ...

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Hteo bih da dodam nešto.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Očigledno, kada je general Čermak primio ova pisma od članova međunarodne zajednice, većina pisama koje sam ja video, navodni izvršioi krivičnih dela nisu bili identifikovani, osim što je rečeno da su pripadnici HV-a ili neko u vojnoj uniformi.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: I slažem se sa vama da član 61, na primer, kako stoji tu, pokriva samo podređene. Ali bih očekivao da neko sa tim činom, iskustvom, i na položaju generala Čermaka, bude svestan negativnog uticaja koja bi mogla da imaju ova pisma međunarodne zajednice na imidž Hrvatske, i da bi on, tokom svojih kontakata sa generalom Gotovinom, na primer, ili nekim drugim operativnim komandantom u području, pokrenuo to pitanje, a takođe, i da bi pokrenuo to pitanje sa vojnom policijom. I iako nije ustanovljeno da ovo nije bilo njemu podređeno, koje bi, na osnovu celokupne strukture, bilo malo verovatno da je njemu podređeno, da bi on ipak iskoristio svoj autoritet kako bi postigao željeni rezultat, odnosno, kako bi istražio tužbe članova međunarodne zajednice, i takođe, očigledno, kako bi preuzeo odgovarajuće mere protiv prekršioca, ako bi te optužbe bile potvrđene tokom istrage.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Zločini nisu disciplinski prekršaji, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Ali se primenjuju isti principi.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li postoji neki drugi član na koji biste nam skrenuli pažnju? Ja sam spomenuo članove 19, 26, 6 i 10. Upravo smo pogledali član 61. To je pitanje zakona u mnogim aspektima, ali to je samo... Ja sam svestan toga. Ali...

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Član 32 takođe može da se primeni, ali to bi, naravno, to je pravo da se uhapsi počinilac, ali to, naravno, uzrokuje da je počinilac identifikovan.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Da, i trebalo bi biti oprezan kada se ukazuje na ovo. To su okolnosti na koje se odredbe primenjuju, kao i koje od njih zahtevaju razmatranje. Osim toga, postoji samo opšta dužnost javnosti po hrvatskom zakonu, koji ... da li ste razmatrali to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Zapravo, i ja sam razmišljao o pravilima koja se primenjuju na... ili koja određuju dužnosti komandanata garnizona, odnosno, da su oni odgovorni za održavanje reda i discipline u području koje pokriva garnizon. A zločini mogu da utiču na red i disciplinu, posebno ako se ne preduzimaju mere protiv počinioca, kada se on ili ona identifikuju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To smo pogledali prošle nedelje, i tiče se njegovih naređenja, naređenja garnizona koja su izdata za red i disciplinu. Sećate se, pogledali smo naređenje koje se tiče ograničavanja brzine na 30 kilometara na čas preko mosta. I to su njegova naređenja i pravila koje komandant garnizona može da izda, koja mogu da dozvole izvršenje tih lokalnih pravila.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je... to je jedan primer. I opet, ja nisam video konkretno pravilo koje je izdao general Čermak u vezi sa vrstom zločina o kojoj ovde govorimo. Međutim, u dokaznom predmetu Odbrane broj D59 on govori u medijima o tim zločinima. Ja bih očekivao, opet, na osnovu doktrine, da kao komandant garnizona, konkretno, neko njegovog rang, svakako izda pravila s ciljem da spreči aktivnosti koje je ozbiljno kritikovao u medijskom članku, dokazni predmet Odbrane broj D59. I onda možemo da pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D34, koji... koji navodi sve stvari ili mere koje komandant garnizona može ili mora da preduzme, i tu je, na primer, član 17 o održavanju reda i discipline; član 28 - o obavezi da organizuje mesečni prikaz o situaciji koji se tiče posla, reda i discipline.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mislim, sve ovo smo pogledali na početku, i neću opet da prolazim kroz to. Komandanti garnizona mogu samo da se bave disciplinskim merama, a ne disciplinskim prekršajima, kao što smo videli, na početku mog unakrsnog ispitivanja, ako se sećate.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja... morali biste da osvežite moje sećanje sa članom Pravilnika o disciplini. Ali, mislim, zdrav razum bi jasno ukazao na to da komandant garnizona, naročito neko na poziciji generala Čermaka u vreme o kojem govorimo i na području o kojem govorimo, ne bi na neki način pokušao... da se sakrije iza člana i kaže: 'Oh, to nije moj problem'. Umesto toga, bio bi aktivniji i zapravo radio ono što je radio u svom odgovoru na pisma sa pritužbama članova međunarodne zajednice.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Na neki način, ovo su rezultati činjenica za Pretresno veće u koje sada ulazite, zar ne, gospodine Theunens, da budemo iskreni. Ja sam malo zabrinut jer je ovo predmet sudske odluke u vezi sa mnogim detaljima dokaza koje vi možda... nemate.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako ne želim da preskočim stvar za koju su mi tražili da istražim. Ali moj odgovor je zasnovan na mom obrazovanju i obuci, na mom razumevanju doktrine hrvatskih vojnih snaga kao i na pregledu dokumenata koji pokrivaju, u ovom konkretnom slučaju, aktivnosti generala Čermaka kao komandanta kninskog garnizona između 6. avgusta 1995. godine i novembra 1995. godine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pogledali smo članove Pravilnika o vojnoj disciplini. Vi ste ukazali na one članove koji... koji se primenjuju. Mi smo ih videli. Mi možemo da ih tumačimo. Ali ja sam vas pitao, a vi ste rekli da biste očekivali da osoba tog ranga uradi to i to, ili nešto drugo. Ima mnogo preduslova za to. Samo vas pitam da pokažete unutar pravila da li postoji nešto što podržava tu tvrdnju - nešto više od ovoga što smo pogledali.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Verujem da sam odgovorio na to pitanje. Mi smo govorili o nekoliko članova iz Pravilnika o disciplini kao i o konkretnom pravilu dokaznog

predmeta Odbrane broj D34 koji se primenjuje na komandanta garnizona, i ja sam dao dodatnu informaciju koja nije uključena u pravila.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da, dakle, pogledali smo u sve te... stvari. Vrlo dobro. Mislim da to pokriva sve teme koje sam morao da pitam.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KAY: Časni Sude, time se završava moje unakrsno ispitivanje gospodina Theunensa.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Izvinjavam se što sam vas zadržao tako dugo.

SUDIJA ORIE: Nema potrebe da se izvinjavate, gospodine Kay. Pretresno veće očekuje da pripremite listu dokumenata koji se usvajaju bez posredstva svedoka u skladu sa pojedinostima koje vam je Pretresno veće dalo. I vidim da se nameštaj već pomera. Gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ne pitam vas da izvestite Pretresno veće o tome da li vam treba jedan dan, ili dan više. Samo za zapisnik da kažem da je gospodin Kay iskoristio manje vremena nego što je naznačio.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude, svestan sam toga, i uzeću to u razmatranje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, unakrsno će vas ispitivati gospodin Mikuličić. Gospodin Mikuličić je advokat gospodina Markača. Gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dozvolite mi da vas vratim na početak vašeg svedočenja u ovoj sudnici, to je bilo 1. ovog meseca, 1. prosinca, kada ste na pitanje predsedavajućeg ovoj Vijeća, referiram na transkript stranica 12879, red 20, dakle, citiraću pitanje časnog suca Oriea, koji vas je ovako pitao: „Što je tema vaše ekspertize u ovom postupku, ako biste mogli to da objasnite?“ Vaš odgovor je bio: „Predmet moje ekspertize je da sam ja upoznat sa pitanjima rukovođenja i komandovanja u oružanim snagama, kao i sa aspektima sukoba u bivšoj Jugoslaviji, koji su relevantni u kontekstu ovog postupka.“ Vi se sjećate i pitanja i odgovora, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li biste željeli nešto dodati ovom vašem odgovoru?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možda bih mogao da iskoristim... mogao bih da konkretizujem pojam „oružane snage“ u smislu da proširim njegovo značenje, da to takođe pokriva i hrvatsku Specijalnu policiju, koja nije formalno deo oružanih snaga.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li biste htjeli nešto dodati u odnosu na temu vojnog pravosuđa, stegovnih postupaka unutar Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno, Ministarstva obrane Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ništa konkretno, osim činjenice da nisam uspeo da lociram konkretni propis koji pokriva sprovođenje discipline unutar Specijalne policije. Ne znam da li takav propis postoji, ali bih očekivao da takav propis postoji.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio dokument broj 1D62-0001.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, to je dokument, koji zapravo predstavlja članak na temu predavanja kojeg ste vi održali 13. rujna ove godine u Oslu. Sjećate se tog članka? Referiram na stranicu 6, u kojoj se govori, u kojoj vi govorite, o ulozi vojne ekspertize u raspravnoj fazi, i ovdje citirate, iz engleskog rječnika, što pojam ekspert predstavlja. Dakle, to je ona osoba koja je vrlo vješta u nečemu, koja dosta znade o jednom posebnom predmetu. Dalje citirate i jurisprudenciju ovoga Tribunala, u kojoj kažete da je ekspertni svjedok ona osoba koja ima određeno specijalizirano znanje, vještinu ili trening, i u tom smislu može pomoći, okvirno rečeno, Raspravnom vijeću da razumije nekakav predmet koji je u prijeporu. Vi, pretpostavljam, gospodine Theunens, da i dalje smatrate da je to definicija i uloga ekspertnog svjedoka, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I fusnote su tu da identifikuju... da, da identifikuju izvore tih unosa.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: U redu. Skrećem vam pažnju na stranicu 8 ovog dokumenta, u kojoj ste rekli da je uloga vojnog eksperta, ovdje govorite o ekspertu koji dolazi iz redova Tužiteljstva, da se mora upoznati sa dokazima koji su dostupni Tužiteljstvu. Da li to znači, gospodine Theunens, da drugi dokazi, osim onih, drugi dokumenti, osim onih kojim raspolaže Tužiteljstvo, ne trebaju biti predmet ekspertize?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To ne piše u tekstu. Mislim da morate da pogledate tekst i sa praktičnog stanovišta. A to je, da, po mom znanju, da su interni izveštaji veštaka dostavljeni mnogo pre početka suđenja, što znači da interni veštak nema pristup dokumentima koje daje Odbrana. Kao što sam spomenuo tokom mog svedočenja kada me je, ja mislim, ispitivao gospodin Kay, ali takođe i na osnovu onoga što ćete naći dalje u članu, po mom mišljenju... Izvinjavam se. Po mom mišljenju, to bi... ili to je predlog koji ja dajem, da bi bilo dobro ako veštak može da ima pristup svim materijalima stranaka, odnosno, Odbrane i Tužilaštva, a možda i Prestresnog veća, da ih on ili ona pregledaju, i da se ta osoba ne naziva veštakom Odbrane ili Tužilaštva, već da to bude veštak Pretresnog veća.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Već ste nam to objasnili, gospodine Theunens. Međutim, ja bih vas direktno pitao. Kada ste, na primjer, citirali dokumente kao što su legislativa

Republike Hrvatske, koji su bili dostupni u tužilačkom fondusu dokaza, da li ste isto tako imali priliku da, pregledati i legislativu i izvan tog fundusa koje vam je Tužiteljstvo priložilo? Nekih drugih propisa, koji reguliraju određenu materiju? Na primjer, stegovne postupke unutar Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno, Ministarstva obrane?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam već spomenuo, očekivao sam da ću imati pristup propisu, određenom propisu za Specijalnu policiju kojim se definiše disciplina unutar Specijalne policije, kao i odgovornosti komandanta da je sprovede, kao i različite vrste kršenja discipline. Nisam naišao na takav propis. Što se tiče Ministarstva obrane, ja sam razumeo da je Pravilnik o disciplini... Pravilnik o vojnoj disciplini kao i drugi dokumenti koje sam citirao, da su se primenjivali... ili da su i dalje bili na snazi tokom i nakon operacije *Oluja*.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, 1. prosinca, na početku vašeg svjedočenja, transkript stranica 12871, red 19, vi ste rekli: „Ja nisam pravni veštak, prema tome, nisam upoznat sa detaljima međunarodnog prava u vezi sa ovlašćenjima... komandanta, ili sa odgovornostima komandanta okupacionog režima.“ Ja sam ovo razumeo da vi sebe ne doživljavate kao ekspertnog svjedoka za područje prava, i ovdje ste apostrofirali međunarodno pravo. Da li ste izučavali nacionalno pravo, ili komparativno pravo, u odnosu na temu koja je predmet vašeg vještačkog svjedočenja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Prvo bih hteo da pojasnim, u redu, komandant okupacionog režima...

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Mene to sada ne interesuje, gospodine Theunens. Molim vas da mi odgovorite na pitanje: da li ste izučavali nacionalno, odnosno komparativno pravo, premda ste u uvodu rekli da niste pravni stručnjak?

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, tražili ste da razjasnite deo pitanja, gde ste bili citirani, kada ste govorili o komandantu ili odgovornosti komandanta okupacionog režima. Ako želite da pojasnite to kao deo vašeg odgovora, biće vam dopušteno.

SVEDOK THEUNENS: Hvala vam, časni Sude, uradiću to veoma kratko. Upoznat sam sa onim što je predviđeno Ženevskim konvencijama pod pojmom neprijateljska okupacija, što bi takođe pokrilo i...

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ja sam ovde malo proceduralno u gubitku, jer svedok svedoči o pitanju koje sam ja pokrio sa njim, a koje gospodin Mikuličić ne pokriva sa njim. Tako da, ako on da odgovor, to može da bude dodato mom vremenu koje tražim za... (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*)... Gospodin Theunens je rekao da će se time ukratko pozabaviti. Vi ćete dobiti kratko mogućnost da se pozabavite ovom stvari.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Videćemo koliko kratko će se on baviti time.

SUDIJA ORIE: Da. Videćemo.

SVEDOK THEUNENS: Samo dve reči da dodam. To takođe pokriva i operativnog komandanta. Da se vratim na pitanje gospodina Mikuličića, imao sam privatno pravo, javno pravo, komercijalno pravo, ali to je bilo na posebnom kursu koji sam pohađao, kao i pravo oružanog sukoba. Neke aspekte međunarodnog prava, i to tokom različitih faza mog vojnog obrazovanja, prvo na Vojnoj Akademiji, i onda posebno tokom jednogodišnjeg štabskog kursa koji sam pohađao između 1997. godine... 1998. i 1999. godine, ako se dobro sećam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li znate, gospodine Theunens, jesu li Ženevske konvencije koje ste sada spomenuli, stipulirane u domicilno pravo Republike Hrvatske u vrijeme 1995. godine, dakle, u vrijeme događaja iz optužnice?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Postoji nekoliko propisa koji... mislim, vojnih propisa koji ukazuju na dužnosti komandanta, kao i pripadnika oružanih snaga da se pridržavaju zakona oružanih sukoba. Sada samo imam poteškoća da lociram tačne formulacije. Sada, kao dodatak, takođe postoje... Izvinjavam se. Da, naći ću to tokom pauze. Bilo je, na primer... postoji prepiska između generala Tolja i ICRC-a (Međunarodni komitet Crvenog krsta, MKCK) o obuci pripadnika... hrvatskih oružanih snaga, o međunarodnom ratnom pravu. Ja sam... ne sećam se tačne reference u hrvatskom zakonu, iako vojni propisi imaju karakter zakona za vojno osoblje, ali se ne sećam konkretne reference ka Ženevskim konvencijama u hrvatskim zakonima koje sam ja pogledao. Ali svakako ću to da proverim za vreme pauze.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: U pripremanju ekspertize, da li ste analizirali kazneni zakon Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne sećam se da sam konkretno pregledao kazneni zakon. Prilično sam siguran da sam ga video, ali nisam uključio reference ka njemu u svom izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li ste, gospodine Theunens, proučavali organizaciju i strukturu vojnih sudova u Republici Hrvatskoj, u svom... u pripremi za vašu ekspertizu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. I ti aspekti... ili taj aspekt je pokriven u prvom delu mog izveštaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da ne bude zabune, ja ne referiram na disciplinske sudove, nego na vojne sudove, koji su osnovani temeljem uredbi predsednika republike i zakona o sudovima. Da li ste proučavali rad tih sudova, materijalno i procesno pravo koje ti sudovi primjenjuju, jurisprudenciju tih sudova, kaznenu politiku tih sudova, način na koji se ti sudovi reguliraju i obnašaju sa dužnosnicima, sa sucima? Jednako tako referiram i na tužiteljsku organizaciju, dakle, na organizaciju vojnog tužiteljstva. Da li ste tu temu razmatrali?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. I to je pokriveno prvim delom izveštaja u delu o vojnom zakonu i vojnom pravosuđu, i ja sam svakako napravio razliku između disciplinskih sudova i disciplinskih tužilaštva, kao i vojnih sudova. A za pravni okvir, na primer, mogu da vas uputim na strane u engleskoj verziji, ili na odeljke, izvinjavam se, na odeljak... u odeljku 7, naslov 7, podnaslov A, *pravni okvir*, a to se nalazi u engleskoj verziji na stranama od 203 do 211, gde takođe imamo informaciju o vojnim sudovima i vojnim tužiteljima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Po vašem mišljenju, gospodine Theunens, malo prije ste spomenuli, koja je vaša definicija vojnog pravosuđa? Što vi podrazumevate pod „Vojnim pravosuđem“?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ono se sastoji iz sistema koji dozvoljava istragu, krivično gonjenje, kao i suđenje za kaznena dela koja su definisana ovim zakonodavstvom koje ga podržava, koja su počinili pripadnici vojnog osoblja, pri čemu, kao što stoji u ovom odeljku, postoji sistem vojnih tužilaštava, vojnih sudova, i takođe postoje ustanovljene procedure koje dozvoljavaju, na primer, ili koje određuju ovlašćenja vojne policije u istrazi takvih činjenica, kao i da određuju prava i dužnosti osumnjičenih koji se istražuju, krivično gone ili im se sudi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li je vaše mišljenje, gospodine Theunens, da je vojno pravosuđe bilo organizirano unutar vojne strukture vlasti u Republici Hrvatskoj, ili imate neko drugačije mišljenje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Očigledno je da je vojno pravosuđe, odnosno, vojni tužioc i vojni sud, da su izvan lanca komande, kako bi im se garantovala nezavisnost.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li vam je poznato kako su bili organizirani vojni tužitelji u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, informacije koje ja imam o tome možete pronaći u prvom delu izveštaja, strane 205 do 208, gde se referira na relevantne pravne odredbe. I, na primer, spomenuo sam, i ovo dolazi iz dokumenta broj 828 po Pravilu 65 ter, da postoji kancelarija državnog vojnog tužioca u Splitu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Spomenuli ste vojnog tužitelja u Splitu. Komu je bio subordiniran vojni tužitelj u Splitu ili bilo koji vojni tužitelj na teritoriji Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Znam sigurno da nisu podređeni operativnom komandantu. Očekivao bih da budu podređeni kroz pravosudnu strukturu... nekoj vrsti višeg tužioca u Zagrebu, ali nemam konkretnu informaciju o tome u svom izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Taj vrhovni tužitelj u Zagrebu na koga referirate, je li bio civilni ili vojni tužitelj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne znam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ja bih molio dokazni predmet Odbrane broj D906.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, dok se priprema ovaj dokument, gledam na sat, hteo bih da idemo na pauzu u narednih dva do sedam minuta, ako biste našli pravi momenat.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, možda bi bilo najzgodnije da odmah idemo na pauzu, jer sada prelazim na temu, pa bih da pokažem i neke druge dokumente.

SUDIJA ORIE: Da. To je bio razlog zašto sam vas pitao da razmotrite to. Pored toga, jedno od vaših prvih pitanja se odnosilo na stranu broj 12879 u transkriptu, gde ste pokazali kako se lako pravi greška, kada ste rekli da je svedok odgovorio na pitanje koje sam mu ja postavio o njegovom polju ekspertize, i on je zapamtio pitanje i odgovor. Gospodin Kay može da bude iznenađen da pitanja koja je on postavljao svedoku sada se meni pripisuju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Moja greška, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Ali takođe vidite da pitanja sa malim implikacijama, svedok je rekao da je zapamtio to. Teško mi je da prihvatim da se gospodin Theunens setio pitanja koje sam mu ja postavio, a u stvari ga je postavio gospodin Kay. Ja ne govorim koja su bolja pitanja. To ostavljam...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Predmet pitanja je bilo...

SUDIJA ORIE: Predmet pitanja je bio skoro isti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Imaćemo pauzu, i nastavljamo u pet minuta do 18.00 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, obavešten sam da biste hteli da pojasnite jedan od odgovora koji ste ranije dali. Daću vam mogućnost da to uradite, iako se čini da razvijate naviku i običaj da to radite na početku i na kraju sesije. Da, o Ženevskim konvencijama, meni su makar tako rekli, da biste hteli nešto o tome da kažete?

SVEDOK THEUNENS: Da, časni Sude, i ne želim da ovo postane loša navika, ali samo da pojasnim da se odgovor na pitanje gospodina Mikuličića može naći na strani 188 u engleskoj verziji izveštaja, gde citiram predsedničku odluku na amandman Pravila službe oružanih snaga, a to je dokazni predmet Tužilaštva broj P1117, dakle 1117. I član 250 ovog dokaza eksplicitno spominje Ženevske konvencije, i naravno, 251 i 252, kao i 253, odnosno, članovi dokaznog predmeta Tužilaštva broj P1117 su takođe relevantni u ovom kontekstu. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Gospodine Mikuličiću, možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Sada kada ste spomenuli Ženevske konvencije, moje pitanje je bilo drugačije koncipirano, a to je: da li vam je poznato kakvom je pravnom procedurom u hrvatsko zakonodavstvo inkorporirana Ženevska konvencija i Haški protokoli, i dakle, svi ovi međunarodni propisi koji tretiraju međunarodno kazneno pravo?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, nije mi poznata ta konkretna procedura.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Možete li možda se priseliti, kada bih vam rekao da su Ženevske konvencije ratificirane od strane hrvatskog parlamenta, i da su slijedom te ratifikacije postale dijelom domicilnog prava Republike Hrvatske sa automatskom primenom, a da je

jednako tako dio Ženevskih konvencija već ranije bio inkorporiran u Kazneni zakonik Republike Hrvatske. Da li vam to vraća sjećanje na ovu temu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ništa posebno, časni Sude. Nisam pogledao tu pravnu stvar detaljno, ali nemam razloga da sumnjam u ovo što je gospodin Mikuličić upravo rekao.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, dok imamo ovaj dokument na ekranu, hteo bih da vam skrenem pažnju na temu koja je bila pokrenuta za vreme svjedočenja gospodina Željka Žganjera. Ja sam skrenuo pažnju na pogrešan prevod hrvatske reči *vojni sud*, da je pogrešno prevedeno kao sudski materijal. I dalje čekamo zvaničan prijevod... zvaničan prijevod, i u tu svrhu, ja ću da koristim ovaj dokument, ali imajući u vidu ovaj prigovor na pogrešan prevod.

SUDIJA ORIE: Možete li molim vas da imate to na umu, da svaki put kada se kaže *vojni sud*, da treba da razumete to kao pitanje koje se odnosi na vojni sud ili možda vojnog sudiju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ili vojnog tužitelja, svejedno.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, da li ste upoznati sa ovim dokumentom na vašem ekranu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude, citirao sam ovaj dekret u engleskoj verziji na strani 208 u prvom delu izveštaja, kao i na stranama koje slede posle.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ako mogu onda, hteo bih da prodemo kroz dokument. Konkretno, članak 2 govori da je... da u vrijeme neposredne ugroženosti, neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske nastavljaju sa radom svi redovni sudovi. Da se, u paragrafu 2, ustanovljava vojni sud. Članak 6 govori o jurisdikciji vojnih sudova. Da li ste proučavali koje materijalno pravo primjenjuju vojni sudovi?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, govorio sam o vojnim sudovima, odnosno, zakonima, u vrlo opštim terminima, samo da... kako bih utvrdio da su postojali vojni sudovi. Takođe sam opisao njihov mandat, ili jurisdikciju, odnosno, član 6, gde referiram na krivični zakon SFRJ-a. I onda sam takođe uključio reference ka članovima 3 i 4. Nisam radio dalja istraživanja ili analize o ovoj stvari.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Možemo li se složiti, gospodine Theunens, da vojni sudovi nisu primenjivali nikakvo posebno pravo, nego kazneno pravo koje je važilo na teritoriji Republike Hrvatske u to vrijeme?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Tako ja razumem... član 6.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ako pogledamo članak 7, to je druga stranica.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih da predemo na drugu stranicu ovog dokumenta. Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dakle, ako promotrimo članak 7, vidjećemo da su okružni sudovi nadležni da odlučuju po žalbama odluka vojnih sudova donesenih u prvom stupnju po sucu pojedincu. Da li su okružni sudovi koji se spominju u ovom članku 7 također vojni sudovi, ili su to civilni sudovi?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, kao što tekst ukazuje, to su civilni sudovi, tekst člana 7.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Član 8: "Vrhovni sud Republike Hrvatske je nadležan da odlučuje o žalbama protiv odluka" ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, citirali ste član 7, i ja... rekli ste da: „Videćemo da su okružni sudovi nadležni da odlučuju po žalbama odluka vojnih sudova donesenih u prvom stupnju po sucu pojedincu,“ pri čemu sam ja pročitao da je to pojedinačni sudija, i razumem da je to jedan sudija u vojnom sudu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ali, to je jedan sudija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je jedan sudija.

SUDIJA ORIE: Da. Da. To nije ono što ste rekli svedoku. Vi ste rekli *vojni sudija*.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Pa, dobro. U stvari, to je jedan sudija u prvoj instanci.

SUDIJA ORIE: I mislim da je onda svedok odgovorio na vaše pitanje, da je to bio civilni sud.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Da. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Imam isto pitanje u vezi sa članom 8: „Vrhovni sud Hrvatske, dakle, odlučivao je po žalbama protiv odluka vojnih sudova koje su donesene u prvom stupnju po sudskom vijeću.“ Složit ćete se, također, da je Vrhovni sud Hrvatske također civilni sud?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časni Sude, to je ono što piše u članu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Vidimo iz članka 6 ove uredbe da su vojni sudovi primjenjivali odredbe krivičnog zakona. A da li možda znadete koji zakon u procesnom smislu se je primenjivao pred vojnim sudovima? Da li neki specijalni zakon, ili također zakon koji je važio za sve sudove u Republici Hrvatskoj u to vrijeme?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, kada pogledamo član 6, referenca je napravljena samo ka krivičnom zakonu Hrvatske, koji... u stvari, postojao je Krivični zakon

SFRJ iz 1991. godine koji je Hrvatska usvojila, a ne znam da postoji odvojeni zakon koji bi se primenjivao u ovom kontekstu.

SUDIJA ORIE: Da, ali mislim da gospodin Mikuličić, iako je prvo rekao da se primenjuje materijalni zakon, da vas je pitao o proceduralnom pravu. Ako sam dobro razumeo, gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: (*preklapanje govornika*)...

SUDIJA ORIE: Možete li, molim vas... proceduralno govoreći, da li znate koji zakon su koristili vojni sudovi? Ja sam razumeo da je to zakon o krivičnom postupku?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, nemam konkretno znanje o tome koji... koji su proceduralni zakon primenjivali vojni sudovi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Članak 11 govori o tome na koji način se biraju suci vojnog suda. I ovdje se kaže da se oni ratnim rasporedom raspoređuju od strane ministra obrane a na predlog ministra pravosuđa i uprave iz redova sudaca općinskog, odnosno okružnog suda. Možete li komentirati ovo?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da je član jasan. Ja sam u moj izveštaj takođe uključio referencu ka članu 10, koji se bavi sastavom vojnog suda, ali i odlukama da se poveća broj sudija, i tu stoji da će odluku doneti ministar pravde, a javna administracija deluje na predlog predsednika vojnog suda. Dakle, svakako, vidimo koju ulogu ima ministar pravde u ovom pitanju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Upoznati ste sa time da bi suci vojnih sudova bili birani iz redova Hrvatske vojske, odnosno ministarstva obrane? Da li imate takovih saznanja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nemam konkretnih... nemam posebnih saznanja o tome.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih Tajništvo dokument koji je dokazni predmet Obrane broj D907.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Videćete, gospodine Theunens, rješenje kojim se raspoređuje sudac u vojnom sudu u Splitu. S tim da moja primedba u vezi pogrešnog prijevoda važi i za ovaj dokument. Dakle, nije ovdje riječ o *court-martial*, nego o *military court*. Vidite da se na prijedlog u uvodu, na prijedlog ministra pravosuđa Republike Hrvatske, da ministar obrane donosi rješenje o rasporedu i ukidanju ratnog rasporedu sudaca u vojnom sudu u Splitu, gdje se raspoređuju na temelju ratnog rasporeda dvojica sudaca koji su do tada bili suci općinskog suda u Splitu. Da li se slažete sa mnom, da je ovo bio operativni način provođenja uredbe koju smo vidjeli kao dokazni predmet Obrane broj D906, i da se zapravo vojni sud popunjava sucima civilnih sudova?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, to je ono što stoji u dokumentu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Pogledajmo sada dokazni predmet Obrane broj D908.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: To je Zakon o sudovima, osnovni zakon u Republici Hrvatskoj kojim se regulira ustroj sudova u Republici Hrvatskoj. Kao što kaže članak 1, uređuje se ustrojstvo, djelokrug i nadležnost sudova. Ukoliko pogledamo stranicu 2 ovog dokumenta, članak 13, tada vidimo da je ovim zakonom u Hrvatskoj određena sudbena vlast koju obavljaju općinski sudovi, županijski sudovi, vojni sudovi, trgovački sudovi, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Upravni sud Republike Hrvatske, dok je najviši sud u Republici Hrvatskoj Vrhovni sud. Gospodine Theunens, da li ste u vašoj ekspertizi proučavali ustrojstvo sudova u Republici Hrvatskoj, njihovu nadležnost, racione, materije, i racione persone i razlike koje eventualno postoje između civilnih sudova i vojnih sudova tijekom 1995. godine? Da li je to bio predmet vašeg interesa?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude. Nisam se bavio stvarima koje je pokrenuo gospodin Mikuličić, osim o unosima koji se odnose na vojne sudove koji se nalaze... u engleskoj verziji između strana 208 i 211, u prvom delu mog izveštaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Jeste li imali priliku, tijekom vašeg stručnog obrazovanja i stjecanja iskustva, susresti se sa sustavom sudova u nekoj drugoj zemlji, ili sustavu različitom od Republike Hrvatske? Da li ste komparativno razmatrali ovu temu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Upoznat sam sa sistemom u mojoj zemlji, uključujući i ratne sudove, to je ono što mi zovemo ratni sud, a to sam imao prilike da upoznam kada sam služio u briselskom garnizonu, ali ovako, nisam sproveo nikakvu komparativnu analizu, uključujući pravni vojni sistem, ili neki drugi pravni sistem. Sistemi koje sam... kao što sam rekao, nisam proučavao hrvatski pravni sistem, osim u aspektima vojnih sudova i vojnih tužioca, o kojima govorim u prvom delu izveštaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Spomenuli ste *court-martial*, možete li nam reći po vašem stručnom mišljenju, da li ima razlike, a ako ima, koja je razlika u odnosu na *military court*?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Morali bismo da pogledamo zakonodavstvo i onda da vidimo da li postoji neka razlika ili... izvinjavam se, da vidimo koji se termin koristi, i onda da vidimo da li se pravi neka razlika između ova dva. U mojoj zemlji, vojni sud je najviša institucija vojnog sudstva, koja se, na primer, bavi žalbama, dok je ratni sud (*court-martial*) prvi nivo vojnog... da, neko bi rekao suda, ali vojna pravosudna institucija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da li su sudovi o kojima govorite u vašoj zemlji u sustavu civilnog pravosuđa ili su u sustavu vojne organizacije?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Za vašu informaciju, sistem u mojoj zemlji je ukinut, odnosno privremeno suspendovan, tako da više nije aktivan.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, u ranijoj fazi, izrazio sam svoju zabrinutost o sporednim putevima, pre nego što pređemo na istoriju belgijskog sistema, koji je u međuvremenu ukinut, i bilo da su to bili civilni sudovi, pri čemu izgleda da je belgijski sistem samo jedan primer o kojem veštak, a to uzimam prvenstveno zato što je on belgijske nacionalnosti, izgleda da ima neko znanje o tome. Ne znam da li to može nekako da pomogne Pretresnom veću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Očigledno je da to ne spada pod ekspertska znanje. To je moja poenta.

SUDIJA ORIE: Ta poenta nam je jasna.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio dokument broj 00465 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dok čekamo... evo vidimo dokument... dakle, riječ je o propisu kojim je... koji je donesen koncem 1996. godine. Međutim, da vas prvo pitam, gospodine Theunens: da li ste imali priliku da vidite ovaj dokument na ekranu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude, imam utisak da... da sam ga koristio u svom izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Vrlo dobro. Ovo je dokument kojim su ukinute uredbe iz područja pravosuđa koje su bile donesene za vrijeme ratnog stanja, odnosno neposredne ratne opasnosti. Da vas pitam, usput, gospodine Theunens: imate li saznanja o tome da li je u Hrvatskoj bilo proglašeno ratno stanje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, mislim da je takvo stanje proglašeno 1991. godine. Međutim, ne znam da li je stanje koje je postojalo 1991. godine ikada bilo ukinuto ili je ponovo proglašeno... mislim, proglašeno opet u kasnijoj fazi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Biste li se začudili, gospodine Theunens, kad bih vam rekao da ratno stanje nikada nije bilo proglašeno u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne bih bio iznenađenjen. Mislim, nisam se bavio time, nisti sam konkretno analizirao iz... ili analizirao, tako da, da, verujem vam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ukoliko pogledamo ovu uredbu kojom su, dakle, ukinute ranije uredbe za vrijeme 1991. godine, tada vidimo u članku 2, da se svi predmeti iz vojnih sudova vraćaju nadležnom općinskom, odnosno okružnom sudu, i jednako tako slučajevi koji su se vodili kod vojnog tužiteljstva, bit će predani nadležnom općinskom, odnosno okružnom tužiteljstvu. Dakle vidimo, a mislim da ćemo se složiti gospodine Theunens, da je struktura vojnih sudova ukinuta, i da se predmeti koji nisu završeni u nadležnosti vojnih sudova prebacuju na nadležne civilne sudove. Možete li se složiti sa mnom?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Tako piše u dokumentu, i ja sam uključio rezime ove uredbe u engleskoj verziji na stranama 204, 205 u prvom delu mog izveštaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Jednako tako, predsjednici sudova vojnih sudova, kao i tužitelji i njihovi zamenici, ukidanjem uredbi iz 1991. godine vraćaju se na rad u svoje pređašnje sudove, odnosno tužilačke uredbe. Već smo pokazali da su to bila mjesta odakle su se i regrutirali suci za vojne sudove. Kada vidimo, dakle, ovu zakonsku regulativu, možete li se složiti sa mnom, gospodine Theunens, da zapravo ne možemo govoriti o vojnom pravosuđu u Republici Hrvatskoj, nego o specijaliziranim sudovima koji su sudili temeljem civilnih propisa, temeljem civilne procedure, u sustavu civilne sudske vlasti, određena kaznena djela koja su im uredbom dana u nadležnost?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nisam siguran da sam razumeo pitanje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ponoviću ga. Možete li se složiti sa mnom da su takozvani vojni sudovi zapravo vrsta specijaliziranih sudova koji su u datom trenutku ustanovljeni unutar civilnog pravosudnog sustava Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je verovatno slučaj. Mislim, nisam radio nikakve pravne analize kako je ustanovljen sistem vojnog suda, i kakav je njegov odnos sa sistemom civilnog sudstva ili pravosudnog sistema. Sve što sam uradio jeste da sam uključio najrelevantnije pravne referencije u vezi sa vojnim sudovima i vojnim tužiocima u prvi deo mog izveštaja. To je više bilo nabrojanje bez neke analize.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, časni Sude. To je dokument broj 465 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D01076.

SUDIJA ORIE: Sada smo kod broja 10.000, a to neću...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je malo previše.

SUDIJA ORIE: ...podržati. Gospođo sekretarko, uzeću to kao broj 1076. Moram da pogledam u...

sekretarka: To je apsolutno tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nije lako popuniti do pola. Dokazni predmet Odbrane broj D1076 je usvojen u spis. Gospodine Mikuličiću, mogu li kratko da vas pitam? Jedan od prethodnih dokumenata sam našao nekoliko puta, uključujući dokumente gde ste rekli da prevodi nisu najtačniji. I tu piše *courtesy translation*. To me je malo iznenadilo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nismo našli bolji način da to opišemo. To je prevela Odbrana, i to je bilo odrađeno samo za jednog konkretnog svedoka. U međuvremenu, mi tražimo zvaničan prevod, i tražili smo...

SUDIJA ORIE: To mi je jasno, a drugo, zavod za statistiku se bavi... se spominje u zaglavlju vojnog zakona, da li je to greška, ili...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ne, to je tako.

SUDIJA ORIE: To mi ne rešava ovu zagonetku, jer vi pravite izvor iz određenih zakona, ali na kraju, mi i dalje nalazimo da, iako je to potpisao predsednik, to je izdao zavod za statistiku.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude, zato i treba da imamo eksperta za pravo kako bi istražio ovo.

SUDIJA ORIE: Statistički aspekti su za... da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Pitam se da li bismo mogli (*preklapanje govornika*)...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, kao deo vaših priprema za vašu ekspertizu, da li ste proučavali jurisprudenciju i primjenu prava pred vojnim sudovima, komparativno u odnosu na civilne sudove u isto vrijeme? Pritom mislim na kaznenu politiku, sankcije, primjenu mjera prisile, naročito pritvora? Da li ste izučavali tu temu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude, nisam pravio takva poredenja koja pokrivaju ovo što je nabrojao gospodin Mikuličić.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: No, da li je predmet vašeg interesa, da li su bili stegovni sudovi Ministarstva unutarnjih poslova?

prevodioci: Može li gospodin Mikuličić, molim vas, da ponovi koje su to vrste sudova bile.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, prevodilac vas je zamolio da ponovite na koje ste sudove mislili.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislio sam na disciplinske sudove.

SUDIJA ORIE: Disciplinske sudove...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ministarstva unutarnjih poslova.

SUDIJA ORIE: Ministarstva unutrašnjih poslova.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ovo je jedan od aspekata koji sam naznačio na početku, da nisam imao pristup konkretnom propisu o disciplini unutar Ministarstva unutrašnjih poslova, ili propisu koji se primenjivao na specijalnu policiju. Tako da bih ja... ja sam hteo da to pogledam i da proučim, ali nisam naišao na takav dokument ili propis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim da pokažemo dokument broj 1182 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, pred vama je na ekranu *Službeni list Narodne novine Republike Hrvatske*, broj 29 iz 1991. godine, u kojem je objavljen Zakon o unutarnjim poslovima. Jeste li imali priliku studirati taj zakon?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Upravo proveravam da li sam imao reference o tome. Nisam spominjao taj zakon. Mislim, spominjao sam zakon iz maja 1991. godine, to je amandman na zakon o unutrašnjim poslovima iz 1989. godine, a to se nalazi u engleskoj verziji na strani 102 u prvom delu izveštaja, i izgleda... i izgleda da je to isti broj po Pravilu 65 ter, tako da sam se možda ja zbunio ovde. Izvinjavam se.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Bilo kako bilo, molio bih gospodina tajnika da nam asistira i da nam prikaže članak 80 ovog zakona, koji govori o disciplinskoj odgovornosti. A za referencu, to je stranica broj 154.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Zakon o unutrašnjim poslovima koji vidimo na ekranu, u odredbama glave 5 koja govori o disciplinskoj odgovornosti, određuje disciplinsko sudovanje unutar Ministarstva unutrašnjih poslova. Pa tako, članak 81 predviđa... član 81, to je na sledećoj strani u hrvatskoj verziji, i na 155 strani u engleskoj. Članak 81 predviđa da se lakše povrede radne discipline propisuju općim aktom, i da rješenje kojim se pokreće postupak donosi ministar unutrašnjih poslova ili radnik koga on za to ovlasti. Jeste li proučavali ove odredbe o disciplinskoj odgovornosti, gospodine Theunens, i o disciplinskom postupku unutar Ministarstva unutrašnjih poslova?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U transkriptu stoji *vojne odgovornosti*, ali pretpostavljam da ste mislili na disciplinu?

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Disciplinska odgovornost, naravno. To je greška. Hvala vam na opomeni.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja sam pregledao zakon, ali se ne sećam da sam pregledao konkretno ove članove, i nisam ih uključio u moj izveštaj, a na osnovu vašeg pitanja, trebalo je da ih uključim.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Članak 82 predviđa teže povrede radne discipline. Ovdje vam skrećem pažnju na točku 14 koja govori o kaznenom djelu kao težoj povredi radne discipline. O tome ćemo, vjerujem sutra razgovarati. U članku 82, u zadnjem paragrafu, predviđeno je da prijedlog za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka za teže povrede radne discipline podnosi ministar unutrašnjih poslova ili osoba koju on za to ovlasti. Članak 83 govori o tome da se postupak pokreće, vodi, i da odluku donosi disciplinski sud. Da li ste upoznati sa radom disciplinskih sudova u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude. Nije mi poznat rad disciplinskih sudova unutar Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, stavili ste pred svedoka član 81, i dozvolite mi da citiram.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, to je strana 75... red 24.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Rekli ste: „Članak 81 predviđa da se lakše povrede radne discipline propisuju općim aktom.“ Samo pokušavam da nađem to u članu 81. Možete li da mi pomognete?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je paragraf 1 u članu 81, i hrvatske riječi 'opći akt' su tako prevedene. Nisam siguran da li postoji...

SUDIJA ORIE: Imam poteškoća da nađem reč „vojni.“

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nema vojni uopće.

prevodioci: Ispravka prevodioca: Moguće da je greška prevodioca.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da?

SUDIJA ORIE: Nekoliko puta su vaše reči prevedene kao da se odnose ne samo na radnu disciplinu već na vojnu disciplinu, i upravo su me prevodioci obavestili da možda ima grešaka u prevodu. Tako da, kad god ste rekli disciplina u ovom kontekstu, razumem da ste mislili na radnu disciplinu a ne na vojnu disciplinu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: (*preklapanje govornika*)... i unutar Ministarstva unutarnjih poslova, tako da nema ništa sa vojskom ili...

SUDIJA ORIE: Ne, samo me je zbunjivao...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: (*preklapanje govornika*)...

SUDIJA ORIE: ...način na koji se pojavljuje u našem transkriptu, i mislio sam da bi bilo pametno da se ne mučimo sa ovom zabunom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je verovatno, časni Sude, to je moja greška, ali je prilično teško da se prati transkript sa jedne strane, a sa druge strane (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: Ne krivim vas. I ja moram da obavim svoj posao, takođe.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam. Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Članak 83 predviđa teže povrede discipline, i predviđa da se prvostupanjski disciplinski sud osniva u svakoj policijskoj upravi, kao i u sjedištu ministarstva. Dalje se u članku 84 govori o tome da se prvostupanjski disciplinski sud sastoji od predsjednika i dva člana, a drugostupanjski od predsjednika i četiri člana, koji imaju svoje zamjenike. Da li vam je poznato, gospodine Theunens, kakvo materijalno i procesno pravo su primjenjivali sudovi Ministarstva unutarnjih poslova?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude. Nisam se bavio tom temom u svom izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Znači, vaše ekspertsko znanje o tom predmetu nam ovdje ne može biti od pomoći. Da li sam vas dobro shvatio?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Teško mi je da odgovorim na to pitanje.

SUDIJA ORIE: Da. Možda da vam ja... vaš odgovor je da vi nemate konkretnu ekspertizu o ovoj stvari i da je niste istraživali kada ste pripremali vaš izveštaj?

SVEDOK THEUNENS: To je... to je tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Gospodine Theunens, pre nekoliko trenutaka ste rekli da nažalost niste imali priliku proučavati propise koji bi regulirali disciplinsku odgovornost policije, pa onda tako i pripadnika i specijalne policije. Ja vam skrećem pažnju na članak 24 ovog zakona, kojim je regulirano osnivanje specijalne policije. Da li se možete složiti sa mnom da je, dakle, specijalna policija ustroj, odnosno razlog osnivanja, zapravo unutar zakona o unutarnjim poslovima koje smo upravo vidjeli?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časni Sude, i ja sam to spomenuo, ili sam se bavio članom 24 na strani 103 u izveštaju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D1077. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1077 je usvojen u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Ovaj zakon koji smo upravo imali priliku vidjeti doživio je svoju izmjenu i dopunu u listopadu 1994. godine. I ovdje referiram na dokazni predmet Tužilaštva broj P1148. O tome ćemo nešto kasnije.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Amandman iz oktobra 1994. godine možemo da nađemo u engleskoj verziji na strani... ili makar relevantne delove o specijalnoj policiji u engleskoj verziji na stranama 103 i 104 u prvom delu izveštaja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Možete li nam, prema vašem stručnom mišljenju, opisati osnovnu razliku između disciplinskih sudova koje smo vidjeli da su se osnovali unutar Ministarstva unutarnjih poslova, i redovnih, civilnih sudova, koji su osnovani Zakonom o sudovima Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, nisam pregledao članove od 80 do 85... dokaznog predmeta Odbrane broj D1007, tako da nisam u poziciji da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Spomenuli smo, sjetićete se da, upravo rješenja u disciplinskom postupku za teže povrede radne dužnosti donosi ministar unutarnjih poslova u skladu sa odredbama zakona, odnosno osoba koju on za to ovlasti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih sad molio dokument broj 3D01-0723.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Vidimo rješenje iz 3. mjeseca 1995. godine, Ministarstva unutarnjih poslova, koje je donio pomoćnik ministra general, ovdje gospodin Mladen Markač, kojim rješenjem je Mario Špekuljuk udaljen od dužnosti policajca specijalca u antiterorističkoj jedinici *Lučko*. Da vas pitam najprije, jeste li imali priliku vidjeti ovaj dokument?
SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da jesam, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Uvodno u ovom rješenju, gospodin Markač koji je donio rješenje, poziva se na ovlasti iz članka 89 i 90 Zakona o unutarnjim poslovima kojeg smo upravo imali priliku vidjeti. Članak 90 govori o tome da rješenje o udaljenju može donijeti ministar ili odoba koju ovlasti ministar, a članak 89 govori o tome da se radnik Ministarstva unutarnjih poslova može udaljiti od dužnosti kada je protiv njega pokrenut kazneni postupak. Iz ovog kršenja, gospodine Theunens, iz obrazloženja je vidljivo da je protiv imenovanog Maria Špekuljka, pokrenut istražni postupak zbog izvršenja kaznenog djela posredovanja u obavljanju prostitucije, i da je istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odredio pritvorsku mjeru protiv imenovane osobe. Dakle, kako bi vi, gospodine Theunens, komentirali donošenje ovog rješenja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Imam samo ovaj dokument ispred sebe, ali... izgleda da general Markač sprovodi svoje ovlašćenje u skladu sa... i takođe ispunjava svoje dužnosti u skladu sa onim što je utvrđeno u Zakonu o unutrašnjim poslovima, i još konkretnije u članovima koji se bave uspostavljanjem discipline i preduzimanjem akcija protiv ljudi koji su prekršili disciplinu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Tačno. Slažem se sa vama, gospodine Theunens. Možemo li se složiti da je iz ovog dokumenta vidljivo da je general Markač dobio informaciju da je protiv djelatnika antiterorističke jedinice *Lučko* pokrenut kazneni postupak i određena pritvorska mjera, i da je u konkretnom slučaju, njegova reakcija bila udaljenje od dužnosti zbog sumnje na izvršenje kaznenog djela u konkretnom slučaju?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mogu li samo da vidim dno dokumenta, jer...

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Da, molim vas.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Mislim da, kao odgovor na vaše pitanje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim da se ovaj dokument usvoji u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko?

sekretarka: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D1078, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1078 je usvojen u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Imam samo još jedan dokument, časni Sude, a to je ... (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: Blizu smo... jedan dokument.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Jedan dokument.

SUDIJA ORIE: Jedan do dva minuta, ne više, jer u suprotnom... u redu. Molim vas nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude. Molim dokument koji je dokazni predmet Odbrane broj D609.

ADVOKAT MIKULIČIĆ - PITANJE: Dakle, gospodine Theunens, nakon što smo vidjeli ovaj dokument kojim je gospodin Markač udaljio od službe djelatnika koji je počinio kazneno djelo i protiv kojeg je pokrenut istražni postupak, iz dokumenta koji je na ekranu, a koji je već uveden kao dokaz, vidimo da se je gospodin Markač obratio dopisom zapovjedniku jedinice u kojoj je Mario Špekulj obavljao funkciju specijalca, a to je jedinica, antiteroristička jedinica *Lučko*, gdje je dostavio rješenje radi dalje procedure službenog uručenja i udaljenja od dužnosti. Da li se slažete sa mnom da je ovo operacionalizacija rješenja kojeg smo, dakle, vidjeli i koje je izvršeno kao dokazni predmet Odbrane broj D1078?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da jeste, i dokazni predmet Tužilaštva broj P609 se takođe spominje u *addendumu*. Bilo bi dobro da je i dokazni predmet Odbrane D1078 bio uključen tamo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ovim je završeno moje ispitivanje za danas, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Hvala vam, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Pre nego što završimo za danas, Pretresno veće bi htelo da obavesti strane o odluci koja je doneta u odnosu na zahtev Odbrane Gotovine da dostave odgovore na odgovor Tužilaštva na obaveštenje gospodina Gotovine u vezi sa priložima izveštaju pukovnika Koningsa, koji je podnet 9. decembra. I s obzirom da je to hitna stvar, Pretresno veće, iako još uvek nije impresionirano datim razlozima i iako i dalje razmatra do koje mere su pretpostavke u ovom zahtevu ili implikacije kao što je opisano, i na šta se oslanjaju ili ne oslanjaju, ipak uzimajući u obzir sve to, Pretresno veće je odlučilo i koristi svoje diskreciono pravo da dopusti Odbrani Gotovine da... da odgovori, ali usmeno i ne duže od pet minuta, a prilika za to će im biti data sutra. Ja mogu... Pretpostavljam da ne želite da to uradite rano ujutru, već da imate što je više moguće vremena. Ali, naravno, ne možemo večno da odlažemo stvar oko Koningsa. Zbog toga, iskoristili smo diskreciono pravo da makar garantujemo, možda ne potpuno, jer verujem da ste mislili da to uradite pismenim putem, ali makar delimično da vam garantujem dajući vam mogućnost da se pozabavite tim pitanjem kojim ste hteli da se pozabavite, pet minuta u sudu.

ADVOKAT KEHOE: Dakle, časni Sude, vi samo želite da čujete naš odgovor, ne celu stvar, samo petominutni odgovor na...

SUDIJA ORIE: Da. Kao što sam rekao ranije, Pretresno veće je ozbiljno razmatralo da li da vam to uopšte odobri. Konačno smo došli do odluke koju sam vam saopštio, i dalje neimpresionirani argumentima koje ste dam dali, ali koristeći diskreciono pravo nećemo vam onemogućiti, nećemo odbiti ovu molbu u celini, i daćemo vam mogućnost. Ako nakon ovih pet minuta, natravno, Pretresno veće dobije drugačiju sliku, onda, naravno, mi ćemo se opet pozabaviti materijom.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, hteli bismo da vas vidimo opet sutra ujutru u 9.00 časova, a moram da pitam gospođu sekretarku, kako bih bio siguran u kojoj sudnici; u svakom slučaju saznaćete. Teško da bih ikada poslao eksperta ili svedoka kući i rekao, *Pokušajte da otkrijete u kojoj smo sudnici sutra*. Ali vi ste jedan od izuzetaka, gospodine Theunens. Vi ćete svakako moći uz pomoć Odeljenja za žrtve i svedoke, koga drugog, naravno, da saznate gde bismo hteli da vas opet vidimo. U sudnici broj 1, tako mi kaže gospodin Mišetić, i sekretarka je potvrdila, tako da ne morate iz tog razloga da imate besanu noć. Hteli bismo da vas vidimo opet sutra ujutru u 9.00 časova. Ja vam opet ponavljam da ne smete da razgovarate ni sa kim o svedočenju koje ste već dali ili koje ćete tek da date, i mi završavamo do sutra, 10. decembra, u 9.00 časova, u sudnici broj 1.

Sednica je završena u 19.05 h

Nastavlja se u sredu, 10. decembra 2008. godine u 9.00 časova

